

ΤΙΤΑΝΕΣ

στη Λέρο

Σκυταλοδρομία Αλληλεγγύης

Οκτώβριος - Νοέμβριος 2015

124 / Απρίλιος 2016

Ειδικό τεύχος - αφιέρωμα

Τεύχος 124 • Απρίλιος 2016

Αφιέρωμα στους εθελοντές εργαζόμενους του Τιτάνα που ταξίδεψαν στη Λέρο, συμμετέχοντας ενεργά στο έργο αντιμετώπισης της προσφυγικής κρίσης.

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ανώνυμος Εταιρία Τιμιέντων ΤΙΤΑΝ

ΕΔΡΑ:
Αθήνα, Χαλκίδος 22Α Τ.Κ. 11143

ΑΡΙΘΜΟΣ Γ.Ε.ΜΗ.:
224301000

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Άγκαθα Καρανίκα,
Αμαρουσίου - Χαλανδρίου 70
151 25, Μαρούσι

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ-ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ:
Χριστίνα Καρακώστα

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,
ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ:
INK DESIGN

- 1 Εμπειρία ζωής

- 2 Τιτάνες στη Λέρο: σκυταλοδρομία αλληλεγγύης

- 8 1η ομάδα 18-24 Οκτωβρίου | Αφετηρία του ταξιδιού
Εθελοντές: Αντώνης Παπαδόπουλος, Ηλίας Ρωφαλίκος,
Δημοσθένης Στραϊτούρης, Θεοφανία Τζιτζίκου, Στέλιος Φωτακίδης
Άλλες μαρτυρίες: Βάσω Γουριώτου, Γιώργος Μαυρουδής

- 14 2η ομάδα 25-30 Οκτωβρίου | Τιτάνες σε δράση
Εθελοντές: Σάββας Βασιλειάδης, Δημήτρης Ζησιμόπουλος,
Γιώργος Λάμπρου, Αλέξανδρος Μαλαματάρης, Νεοκλής Μανάρης
Άλλες μαρτυρίες: Ευάγγελος Ζαχαρίας

- 20 3η ομάδα 1-7 Νοεμβρίου | Αποκλεισμένοι στο νησί
Εθελοντές: Στέφανος Αναγνώστου, Αντώνης Ίσσαρης,
Πελοπίδας Κατέβας, Κωνσταντίνος Κοντογιάννης, Στέλλα Ψαρρά
Άλλες μαρτυρίες: Άγγελος Καλογεράκος, Έλενα Πεντζίκη

- 26 4η ομάδα 8-14 Νοεμβρίου | Συνωστισμού συνέχεια
Εθελοντές: Γιώργος Κατσάβης, Πέτρος Κουρκουνάσιος,
Ανέστης Σελεγγίδης, Στέλιος Ταουσάνης, Αλέξανδρος Τσιρίκας
Άλλες μαρτυρίες: Ματίνα Κατσιβέλη, Τάκης Κανελλόπουλος

- 32 5η ομάδα 15-21 Νοεμβρίου | Επιστροφή στην «ομαλότητα»
Εθελοντές: Θεώνη Ερωτοκρίτου, Γιώργος Ναλπάντης, Ιώβ Πεκληβανίδης,
Μιχάλης Τόκας, Νίκος Χατζόπουλος

- 38 6η ομάδα 22-28 Νοεμβρίου | Αποχαιρετισμός
Εθελοντές: Αιμίλιος Γεωργίου, Σταυρούλα Δημοπούλου,
Γάννης Σεραφειμίδης, Γιάννης Τόλης
Άλλες μαρτυρίες: Μανώλης Τσιβουράκης, Δημήτρης Τσαρακτσίδης

- 44 Υπόσχεση ελπίδας...

Εμπειρία ζωής

Επί 6 συνεχόμενες εβδομάδες του Οκτωβρίου και Νοεμβρίου 2015, ο TITAN και οι εργαζόμενοί του έδωσαν το παρών στη Λέρο, θέλοντας να μοιραστούν με τους φορείς και τους κατοίκους του νησιού το βάρος της διαχείρισης της ανθρωπιστικής κρίσης, που προέκυψε από τις αυξημένες ροές προσφύγων και μεταναστών, οι οποίοι φθάνουν στα Δωδεκάνησα και στα νησιά του βορειοανατολικού Αιγαίου μέσω των τουρκικών ακτών.

Η εμπειρία που μοιράστηκαν οι εθελοντές μας στη Λέρο ήταν μοναδική και τόσο δυνατή ώστε, όπως ομολόγησαν οι περισσότεροι, τους σημάδεψε για την υπόλοιπη ζωή τους. Επίσης, δεν υπήρξε ούτε ένας που να μη δηλώνει έτοιμος να επιστρέψει στο νησί εφόσον χρειαζόταν. Και για τον Τιτάνα, παράλληλα, ήταν μια εξίσου σημαντική εμπειρία –παρά το γεγονός ότι ο Όμιλος έχει μακρύ και πλούσιο ιστορικό στον τομέα της εθελοντικής προσφοράς. Ήταν σημαντική καθώς έπρεπε να «επιχειρήσει» κάτω από πρωτόγνωρες, απρόβλεπτες και ασυνήθιστα αντίξοες συνθήκες. Για μια φορά ακόμη ωστόσο, είχε την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η αξία της εταιρικής ευθύνης πολλαπλασιάζεται από τον τρόπο με τον οποίο οι εργαζόμενοι αντιλαμβάνονται και συμμετέχουν, με υπερηφάνεια, στις εθελοντικές δράσεις.

Γ' αυτό και, με σκοπό να τιμήσει την προθυμία με την οποία ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση για συμπαράσταση στους πρόσφυγες, συγκέντρωσε σ' αυτό το ειδικό τεύχος τις μαρτυρίες τους, που αποκαλύπτουν το μεγαλείο και την αξία του εθελοντισμού. Η καταγραφή τους ανά αποστολή, σε συνδυασμό με τις φωτογραφίες που τράβηξαν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, αποτελεί ένα συγκλονιστικό ρεπορτάζ...

Σημείωση: Η συλλογή των μαρτυριών και των στοιχείων που περιλαμβάνονται στο τεύχος ολοκληρώθηκε σε μια στιγμή κατά την οποία το προσφυγικό ζήτημα έμπαινε σε μια νέα, ιδιαίτερα κρίσιμη φάση. Από αυτή την άποψη αποτελούν αποτύπωση της συγκεκριμένης περιόδου (Οκτώβριος-Νοέμβριος) και, όπως είναι προφανές, αδυνατούν να παρακολουθήσουν την επικαιρότητα του θέματος.

Τιτάνες στη Λέρο: σκυταλοδρομία αλληλεγγύης

Η Λέρος είναι ένα μικρό, καταπράσινο νησί στο νοτιοανατολικό άκρο του Αιγαίου, πολύ κοντά στην Πάτμο. Γνωστό και ως νησί της Άρτεμις, θεάς του κυνηγιού, είναι ένα από τα Δωδεκάνησα με πλούσια ιστορία καθώς, όπως αποκαλύπτουν διάφορα ανασκαφικά ευρήματα, στο νησί υπήρχε ανθρώπινη ζωή από τα πανάρχαια χρόνια. Πρόκειται για έναν τόπο μεγάλης φυσικής ομορφιάς, με φανατικούς επισκέπτες, η τουριστική φήμη του οποίου, ωστόσο, αδικήθηκε κατάφωρα, καθώς κάποτε είχε στιγματιστεί από τη λειτουργία του ψυχιατρείου, που είχε κάνει ακόμη και την έγκριτη εφημερίδα Observer του Λονδίνου να μιλήσει για το «ένοχο μυστικό της Ευρώπης».

Σήμερα, βέβαια, και μετά τις συστηματικές προσπάθειες των τοπικών αρχών, τίποτα δεν θυμίζει εκείνες τις εποχές ενώ το ψυχιατρείο, που είχε λειτουργήσει για πρώτη

φορά τον Ιανουάριο του 1958, έχει εξελιχθεί σε κρατικό θεραπευτήριο και κέντρο υγείας. Από τον Δεκέμβριο του 2015, μάλιστα, στους χώρους του φιλοξενείται κέντρο καταγραφής και ταυτοποίησης προσφύγων.

Η προσφυγική κρίση είχε αρχίσει να γίνεται αισθητή στη Λέρο, όπως και στα υπόλοιπα νησιά του ανατολικού Αιγαίου, πολύ νωρίτερα. Ήδη από το 2002, όπως αναφέρει και η υπεύθυνη του Δικτύου Αλληλεγγύης Λέρου, είχε ιδρυθεί μια επιτροπή για τη συμπαράσταση στους ασύγκριτα λιγότερους, βέβαια, μετανάστες, που έφθαναν στα παράλια του νησιού από την κοντινή Τουρκία.

Το 2015, όμως, η ροή των προσφύγων άρχισε να αυξάνεται δραματικά και οι προβολείς της διεθνούς δημοσιότητας, αντί να επικεντρώνονται στις ομορφιές της περιοχής, έπεφταν σε τραγικά ναυάγια,

στα οποία έχαναν τη ζωή τους ολόκληρες οικογένειες, που προσπαθούσαν να ξεφύγουν από τις ολέθριες συνέπειες του πολέμου. Και δεν ήταν μόνο τα ναυάγια. Ήταν οι άνθρωποι που έφταναν εξαντλημένοι, βρεγμένοι, χωρίς τα στοιχειώδη, όπως λίγο πόσιμο νερό, στεγνά ρούχα κι ένα πιάτο φαί. Επρόκειτο για μια μείζονα ανθρωπιστική κρίση που δεν έδειχνε τάσεις αποσυμφόρησης. Το αντίθετο.

Η Λέρος βρέθηκε στο επίκεντρο των επιχειρήσεων, με μια ιδιαιτερότητα: ότι υποδεχόταν, κυρίως, τους πρόσφυγες που περισυνέλλεγε το ελληνικό λιμενικό από το Φαρμακονήσι, μια νησίδα που ανήκει στο Δήμο Λέρου και είναι η πλησιέστερη στα εκεί τουρκικά παράλια. Σ' αυτήν έβρισκαν καταφύγιο και οι πιο ταλαιπωρημένοι από αυτούς, όπως άνθρωποι ασθενείς ή με αναπηρία.

Ένα «δικό μας» νησί

Ο ΤΙΤΑΝ έχει ιδιαίτερη σχέση με τη Λέρο. Από το 2007 δραστηριοποιείται στη νησί, έχοντας λατομείο στην περιοχή του Ξηρόκαμπου για παραγωγή και εμπορία αδρανών υλικών. Οι υπεύθυνοι του λατομείου της Λέρου έχουν πολύ καλές σχέσεις με την τοπική κοινωνία και προσπαθούν να βρίσκονται στο πλευρό της κάθε φορά που υπάρχει ανάγκη. Ήταν, λοιπόν, πολύ φυσικό να ευαισθητοποιηθούν ιδιαίτερα με τις εξελίξεις. Άλλωστε, όπως αναφέρουν οι ίδιοι, πολύ πριν γίνει μεγάλο ζήτημα το μεταναστευτικό στα νησιά μας, υπήρχαν ίχνη αποβίβασης προσφύγων και μεταναστών στο λιμάνι του λατομείου. Το 2015 οι αφίξεις αυτές πολλαπλασιάστηκαν, με αποτέλεσμα, μεταξύ Μαΐου και Σεπτεμβρίου, είχαν περάσει μέσα από τις εγκαταστάσεις του 164 ενήλικες και 57 παιδιά.

Ο ΤΙΤΑΝ, ένας Όμιλος με μακρόχρονη παράδοση στην εθελοντική προσφορά και την υποστήριξη των κοινοτήτων στις οποίες δραστηριοποιείται, δεν θα μπορούσε να αγνοήσει μια τέτοιας έκτασης ανθρωπιστική κρίση, που το 2015, άρχισε να δείχνει τις τεράστιες διαστάσεις της, επηρεάζοντας δραματικά και την πατρίδα μας. Έτσι, δεν έχασε καθόλου χρόνο. Με σκοπό την ενίσχυση του έργου υποδοχής και φιλοξενίας των προσφύγων, απηύθυνε πρόσκληση για την συγκρότηση ομάδων εθελοντών εργαζομένων, αναλαμβάνοντας ο ίδιος όλα τα έξοδα της αποστολής, καθώς και την τεχνική διευκόλυνση.

«Τον Οκτώβριο του 2015 στείλαμε μήνυμα για την πρωτοβουλία αυτή της Εταιρίας σε όλους τους εργαζόμενους του Τομέα Ελλάδας, Τιτάνα και ΙΝΤΕΡΜΠΕΤΟΝ», λέει η Βίκυ Μελετίδου, Προϊσταμένη Κοινωνικής Υπηρεσίας του Τιτάνα. «Σ' αυτό περιγράψαμε τη δράση και όλες τις λεπτομέρειες, ότι δηλαδή κάθε αποστολή θα διαρκούσε μια εβδομάδα, η οποία, φυσικά, δεν θα υπολογιζόταν ως άδεια και ότι ο Όμιλος θα αναλάμβανε όλα τα έξοδα. Σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό χρειαζόμασταν 4 ομάδες των 5 εθελοντών καθεμιά, για 4 εβδομάδες. Δεν ετέθη απολύτως καμία προϋπόθεση για τη συμμετοχή. Πήραμε 63 αιτήσεις με τη μορφή υπεύθυνων δηλώσεων και δημιουργήσαμε μια επιτρο-

πή επιλογής στην οποία, εκτός από μένα, μετείχαν ο (τότε) Γενικός Διευθυντής Τομέα Ελλάδος, η Διευθύντρια Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου, ο Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού Ελλάδος και ο Πρόεδρος Σωματείου Εργαζομένων Κεντρικών Γραφείων. Από πλευράς κριτηρίων, το μόνο που έπρεπε να λάβουμε υπόψη μας για την ένταξη των υποψηφίων στις ομάδες, ήταν το θέμα της διαθεσιμότητάς τους, δηλαδή, τι χρονικά περιθώρια είχαν να λείπουν από την εταιρία και από άλλες υποχρεώσεις τους.

Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε κανονική κλήρωση με κλειστά ονόματα και ενημερώσαμε αυτούς που είχαν κληρωθεί. Όταν, αργότερα, διαπιστώσαμε ότι υπήρχε ανάγκη για παράταση του προγράμματος κατά 2 εβδομάδες, άρα χρειαζόντουσαν άλλες 2 ομάδες, κάναμε νέα κλήρωση μεταξύ αυτών που είχαν δηλώσει αρχικά συμμετοχή και παρέμεναν ακόμη διαθέ-

Επιπλέον των εθελοντικών δράσεων, ο ΤΙΤΑΝ συνέβαλε στην εξυπηρέτηση συγκεκριμένων υλικών αναγκών στην Λέρο και την Κω. Στη Λέρο πραγματοποίησε δωρεά 2.000 σακιδίων πλάτης, για τη διευκόλυνσή των προσφύγων στη συνέχεια του ταξιδιού τους, ενώ στην Κω δώρισε, στο Λιμεναρχείο και στην Αστυνομική Διεύθυνση, από μία θερμική κάμερα, για υποβοήθηση του έργου τους στην έρευνα και διάσωση.

σιμοι. Λαμβάνοντας υπόψη τη μουσουλμανική κουλτούρα της συντριπτικής πλειονότητας των προσφύγων, τοποθετήθηκε τουλάχιστον μια γυναίκα σε κάθε μία από τις επόμενες αποστολές, με σκοπό να διευκολυνθεί η επικοινωνία με τις γυναίκες πρόσφυγες. Οι εθελοντές είχαν στη διάθεσή τους και μεταφραστές, κάτι που αποδείχτηκε ιδιαίτερα χρήσιμο».

Η ανταπόκριση των εργαζομένων του Τιτάνα από όλη την Ελλάδα υπήρξε συγκινητική. Πολύ γρήγορα συγκροτήθηκαν οι ομάδες και, στις 18 Οκτωβρίου η πρώτη

από αυτές έφυγε για τη Λέρο. Συνολικά, ταξίδεψαν 30 εθελοντές, καθώς και η Βάσω Γουργιώτου, Νοσηλεύτρια Εργασίας Εργοστασίων Καμαρίου και Ελευσίνας, ο Ευάγγελος Ζαχαρίας, Ιατρός Εργασίας Εργοστασίων Καμαρίου και Ελευσίνας, ο Άγγελος Καλογεράκος, Διευθυντής Κλάδου Τσιμέντου Ελλάδος, ο Τάκης Κανελλόπουλος, Διευθυντής Επενδυτικών Σχέσεων Ομίλου και ο Δημήτρης Τσαρακτσίδης, Διευθυντής Λατομικών Προϊόντων. Την ευθύνη για τον συντονισμό της σημαντικής αυτής «εκστρατείας» είχαν η Διεύθυνση

Ανθρώπινου Δυναμικού Ελλάδος και ο Μανώλης Τσιβουράκης, Προϊστάμενος Δραστηριότητας Λατομείου Λέρου, ο οποίος οργάνωσε επιτόπου όλες τις δράσεις από πλευράς Εταιρίας και, επί 6 εβδομάδες, δεν έφυγε ούτε στιγμή από το πλευρό των εθελοντών οι οποίοι, με τη σειρά τους, δεν έφευγαν ούτε στιγμή από το πόστο τους. «Επικοινωνούσα μαζί τους τα βράδια και, αντί να τους βρίσκω να ξεκουράζονται, μου έλεγαν 'κλείσε τώρα, πρέπει να τρέξουμε γιατί έρχεται σκάφος με πρόσφυγες'...», προσθέτει η Βίκυ Μελετίδου.

Οι ανάγκες στην υποδοχή και τη φιλοξενία των προσφύγων

Στόχος των αποστολών του Τιτάνα ήταν να πραγματοποιηθούν ενέργειες βελτίωσης των συνθηκών παραμονής των προσφύγων στο νησί, όπως η διαμόρφωση χώρων υποδοχής, καθώς και η διανομή γευμάτων, τροφίμων, νερού, ειδών ένδυσης και πρώτης ανάγκης. Κάτω από «φυσιολογικές» συνθήκες, η συχνότητα αποβίβασης προσφύγων στη Λέρο ήταν μερικές εκατοντάδες άτομα την ημέρα. Έφταναν από το Φαρμακονήσι με σκάφη του Λιμενικού και περίμεναν στο λιμάνι προκειμένου να καταγραφούν. Στη συνέχεια περνούσαν από το Λιμεναρχείο για να εξεταστούν από γιατρούς και κατέληγαν ακριβώς δίπλα, στον καταυλισμό, όπου περίμεναν μέχρι να έρθει η σειρά τους να επιβιβαστούν σε κάποιο πλοίο με προορισμό τον Πειραιά. Συχνά, η καταγραφή και η ιατρική εξέταση διαρκούσαν πολλές ώρες, με αποτέλεσμα να είναι αναγκασμένοι να κοιμηθούν έξω

από το Λιμεναρχείο, στο ύπαιθρο. Στον καταυλισμό υπήρχε ένα εγκαταλειμμένο κτήριο, χωρίς πόρτες και χωρίς παράθυρα, αλλά είχε τουλάχιστον ηλεκτρισμό. Στους εξωτερικούς χώρους, που ήταν στρωμένοι με υλικά από το λατομείο του Τιτάνα στη Λέρο, είχαν στηθεί σκηνές του ΟΗΕ με υποτυπώδη στρώματα μέσα. Οι συνθήκες υγιεινής ήταν επίσης υποτυπώδεις.

Ήδη, στο νησί και στην ευρύτερη περιοχή, είχαν δραστηριοποιηθεί εθελοντικοί φορείς από όλο τον κόσμο, οι οποίοι προσπαθούσαν –καθένας με τον τρόπο του– να οργανώσουν την παροχή βοήθειας και τη διανομή ειδών πρώτης ανάγκης. Από τους ξένους εθελοντές, ορισμένοι ήταν μέλη ανθρωπιστικών οργανώσεων και άλλοι είχαν έρθει μόνοι τους. Πολλοί είχαν μείνει καιρό στο νησί, με δικά τους έξοδα. Οι περισσότεροι είχαν κάνει τον εθελοντισμό τρόπο ζωής.

Ένας από τους στόχους των εθελοντών του Τιτάνα ήταν να συνεργαστούν με όλους τους φορείς και να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η προσφορά. Έπρεπε να τους δείξουν ότι βρισκόταν εκεί ως απλοί εθελοντές, εκπρόσωποι-εργαζόμενοι μιας Εταιρίας που ήθελε να στηρίξει την τοπική κοινωνία στην οποία δραστηριοποιείται. Μιας Εταιρίας που δεν μένει αδιάφορη στα προβλήματα των ανθρώπων.

Παράλληλα, υπήρχαν και κάποια «εμπόδια» που έπρεπε να ξεπεραστούν. Το ένα ήταν η γλώσσα και το άλλο η πολιτισμική διαφορά. Ευτυχώς κάποιοι, Σύριοι κυρίως, γνώριζαν αγγλικά και βοηθούσαν την κατάσταση ως διερμηνείς. Το θέμα της διαφορετικότητας στην κουλτούρα ήταν πιο εμφανές στις γυναίκες πρόσφυγες, που ήταν πολύ επιφυλακτικές και δεν απευθυνόταν εύκολα στους άντρες. Τους ήταν αδιανόητο να ζητήσουν, λόγω χάρη, είδη προσωπικής υγιεινής από άντρα εθελοντή. Ήταν σαστισμένες, σαν χαμένες, με κύριο μέλημά τους να προστατέψουν τα μικρά τους από τις κακουχίες. Είναι χαρακτηριστική η περίπτωση μιας μάνας που κρατούσε στην αγκαλιά της ένα μωρό το οποίο έβραζε από τον πυρετό. Τα μέλη της αποστολής του Τιτάνα βρήκαν μια εθελόντρια νοσοκόμα για να το πάει στο νοσοκομείο και ήταν σπαρακτικό το πώς, μια μάνα με άλλη κουλτούρα και άλλη θρησκεία, ξένη ανάμεσα σε ξένους, ταλαιπωρημένη από τις συνθήκες, βρέθηκε στην ανάγκη να «παραδώσει», αμίλητη, το παιδί της σε μια ξένη γυναίκα για να του σώσει τη ζωή...

Οι εθελοντές στο δρόμο για τη Λέρο

Μόλις συγκροτήθηκαν οι ομάδες, οι εθελοντές εργαζόμενοι του Πιτάνα άρχισαν να ετοιμάζονται για το ταξίδι στη Λέρο. Και εκείνοι, όπως και όλοι οι Έλληνες, παρακολουθούσαν στα δελτία ειδήσεων συνταρακτικές σκηνές που δύσκολα χωρούσαν στο μυαλό και τις οποίες καλούνταν να αντιμετωπίσουν από κοντά. Το απόσπασμα από τη μαρτυρία της εθελόντριας Στέλλας Ψαρρά συνοψίζει με εύγλωττο τρόπο σκέψεις και συναισθήματα πριν το ταξίδι:

«Για μεγάλο χρονικό διάστημα παρακολουθούσα στα ΜΜΕ την κατάσταση των προσφύγων που κατέφταναν καθημερινά στα νησιά μας, άλλοτε ζωντανοί και άλλοτε πεθαμένοι. Ειδικά οι εικόνες των παιδιών που ξεβράζονταν στα παράλια με συγκλόνισαν! Τα παιδιά του κόσμου είναι και δικά μας παιδιά.

Πολλές φορές αναρωτήθηκα αν υπήρχε κάποιος τρόπος να βοηθήσω... Μια Παρασκευή πρωί, λοιπόν, κι ενώ βρισκόμουν στο γραφείο απορροφημένη από τη ροή της δουλειάς, έλαβα, όπως και κάθε συνάδελφος της Εταιρίας, την ενημέρωση για τις εθελοντικές αποστολές. Σταμάτησα, τη διάβασα και χωρίς δεύτερη σκέψη αποφάσισα να δηλώσω συμμετοχή. Χωρίς δεύτερη σκέψη. Όχι επειδή είμαι τύπος παρορμητικός. Όχι επειδή δεν σκέφτηκα το μικρόκοσμό μου. Όχι επειδή ήθελα να πάω «διακοπές». Όχι επειδή είχα άγνοια του κινδύνου. Όχι επειδή ήθελα να γλιτώσω από την καθημερινή δέσμευση της εργασίας μου. Απλώς, ήταν η δική μου ευκαιρία να προσφέρω με τον εθελοντισμό μου. Να προσθέσω ένα μικρό λιθαράκι στην αντιμετώπιση αυτού του παγκόσμιου προσφυγικού προβλήματος. Ήρθε η δική μου ευκαιρία να νιώσω Άνθρωπος.

»Στην απόφασή μου αυτή ήρθα αντιμέτωπη με διαφορετικές αντιδράσεις. Από τη μία ήταν η ανησυχία. 'Δεν φοβάσαι μήπως κολλήσεις κάποια ασθένεια;', με ρωτούσαν. 'Ξέρεις πόσες αρρώστιες μεταφέρουν αυτοί; Θα κάνεις εξετάσεις μετά την επιστροφή στην Αθήνα;' Από την άλλη είχα μεγάλη στήριξη, με βασικούς συμμάχους τους δικούς μου ανθρώπους. Ο άντρας μου, όταν του το ανακοίνωσα, μου είπε: 'και βέβαια να πας. Και μόνο που το δήλωσες, ακόμα και να μην κληρωθείς, εμένα μου φτάνει'. Τα παιδιά μου ενθουσιάστηκαν. Με ρώτησαν αν μπορούσαν να με συνοδεύσουν κι εκείνα στο ταξίδι για να βοηθήσουν. (Νομίζω ότι τους πέρασα με τις πράξεις μου το καλύτερο παράδειγμα). Οι γονείς μου, αν και σκεπτικοί για τις λεπτο-

μέρειες της αποστολής, αμέσως συμφώνησαν με την απόφασή μου.

»Θέλω να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ για την έμπνευση αλλά και για την ευκαιρία που μου δόθηκε ώστε να μπορέσω να

συνεισφέρω κι εγώ –ως μέλος της εταιρίας αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας ταυτόχρονα– σ' αυτό τον τόσο σημαντικό σκοπό. Μια ευκαιρία για να νιώσουμε πάλι άνθρωποι!»

Μιχάλης Κόλλιας Δήμαρχος Λέρου

«Μόνο το 2015, πέρασαν από το νησί μας 50.000 πρόσφυγες. Ούτε σε παραμύθι δεν θα μπορούσαμε να φανταστούμε έναν τέτοιο αριθμό... Η κατάσταση ήταν πολύ δύσκολη και δεν υπήρχε βοήθεια από πουθενά –ούτε από το κράτος ούτε από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμείς δεν σταματούσαμε να ζητάμε βοήθεια, αλλά δεν λαβαίναμε και πολλά πράγματα. Από πέρσι που ξέσπασε το μεγάλο πρόβλημα, έως σήμερα ο Δήμος έχει πάρει μόλις 22.000 ευρώ. Είμαστε φτωχός Δήμος και για να αντιμετωπίσουμε σωστά ένα τέτοιο πρόβλημα, πρέπει να στελεχωθούν το νοσοκομείο, η αστυνομία, το λιμενικό...

»Οι κάτοικοι, στην συντριπτική πλειονότητα, αντιμετώπισαν το θέμα με κατανόηση και αγάπη. Οι τελευταίες εξελίξεις είναι αυτές που τους δημιουργούν φόβους, κυρίως για τον τουρισμό. Ανησυχούν για το ενδεχόμενο να κλείσουν τα σύνορα. Από την άλλη, μπορεί να ακούγονται πολλά αρνητικά για την κατάσταση με τους πρόσφυγες αλλά δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα ασφάλειας για το νησί. Τόσο καιρό δεν είχαμε ούτε ένα περιστατικό παραβατικότητας. Η Λέρος έχει ασφάλεια, μεγάλη φυσική ομορφιά και συνδυάζει τα πάντα για τον επισκέπτη. Το θέμα είναι πώς θα διαχειριστούμε την κατάσταση αν έχουμε, όπως ελπίζουμε, πολλούς τουρίστες και δίπλα τους, ταυτόχρονα, άλλους τόσους πρόσφυγες. Έτσι κι αλλιώς, τα τελευταία χρόνια έχει γίνει τεράστιο έργο για την ανάπτυξη του τουρισμού και τεράστια προσπάθεια για να αποτινάξει το νησί μας το «στίγμα» που του κληροδότησε η ιστορία του ψυχιατρείου. Θα είναι κρίμα να στιγματιστεί και πάλι...

»Σε ό, τι αφορά την ανακούφιση των προβλημάτων για τους πρόσφυγες, η περισσότερη δουλειά έγινε από Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς και εθελοντές. Γίναμε μάρτυρες συγκλονιστικών σκηνών, όπως αυτή μιας μάνας, που έχασε 4 παιδιά. Δεν το χωράει ο νους σου αυτό ούτε μπορείς να το καταλάβεις αν δεν το ζήσεις. Τραγικές στιγμές. Είναι πρόκληση να βλέπεις από κοντά πώς έρχονται αυτοί οι άνθρωποι, χωρίς τίποτα και πώς ζουν. Πρέπει να το δει κανείς ανθρώπινα το θέμα.»

Ενδεικτικός
χάρτης-οδηγός
που απεικονίζει
τη Λέρο και τα σημεία
δράσης των εθελον-
τών του Τιάνα στο
Λακκί.

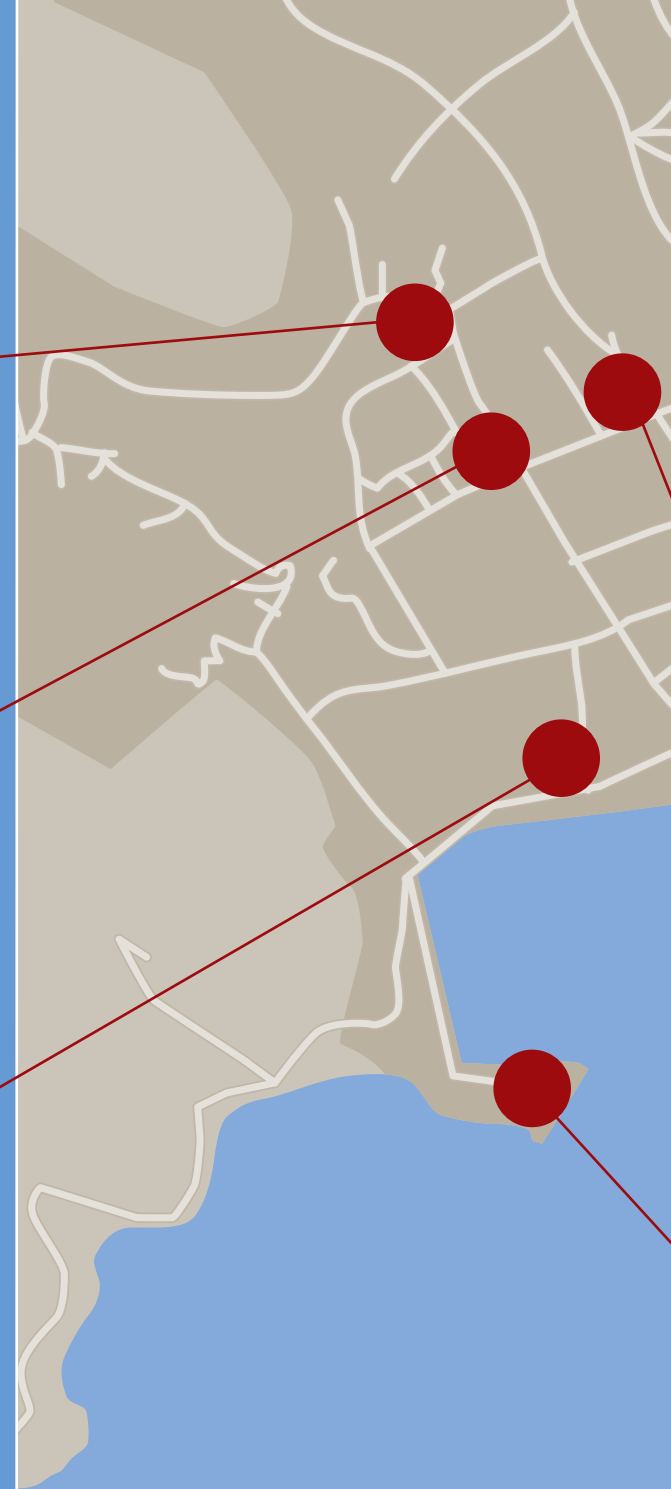
Βίλλα Άρτεμις

Νοσοκομείο

Καταυλισμός

Λατομείο Τιάνα

ΠΙΚΠΑ

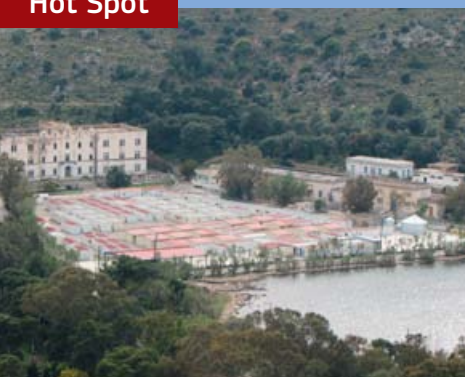
Αποθήκη Δικτύου
Αλληλεγγύης

Είσοδος Λιμανιού

Hot Spot

1^η ομάδα

18-24 Οκτωβρίου

Αφετηρία του ταξιδιού

Τα μέλη της πρώτης αποστολής του Τιτάνα στη Λέρο δεν είχαν το χρόνο να προετοιμαστούν και να εξοικειωθούν με την κατάσταση που επικρατούσε στο νησί. Μετά από μια σύντομη ενημέρωση ρίχτηκαν στη μάχη με βασικά «όπλα» το προσωπικό κριτήριο, την κοινή λογική και τον ανθρωπισμό τους, που –όπως και στις επόμενες αποστολές– αποδείχτηκε απέραντος. Ευτυχώς, ο καιρός, από τον οποίον κρινόταν σε τεράστιο βαθμό η ασφάλεια του θαλασσινού περάσματος, ήταν ακόμη σχετικά ήπιος. Όλοι, βέβαια, είχαν την επίγνωση πως οι καλοσύνες του δεν θα διαρκούσαν πολύ και τότε, ο διάπλους με τις επισφαλείς «σχεδίες», θα μετρούσε πολλαπλάσια θύματα...

Αντώνης Παπαδόπουλος Κεντρικά Γραφεία

«Εμένα με είχε συγκλονίσει, πολύ πριν πάω, η περίφημη εικόνα του Αϊλάν, του νήπιου που ήταν ξαπλωμένο, νεκρό στην παραλία. Έχω ένα αγοράκι 2,5 χρονών κι αυτή η εικόνα με άγγιξε πάρα πολύ. Κάτι άλλο που δεν θα ξεχάσω είναι τα βλέμματα των προσφύγων όταν έβγαιναν από τις βάρκες και είχαν ανάγκη από απλά, υλικά αγαθά όπως ένα ρούχο, λίγο νερό, που εμείς θεωρούμε αυτονόητα, μηδαμινά... Δεν ήξεραν τι τους περιμένει και προσπαθούσαν να εξασφαλίσουν ένα ζευγάρι παπούτσια. Επίσης δεν θα ξεχάσω την αγωνία των γονιών που έφταναν με μωρά λίγων ημερών...»

Ηλίας Ρωφαλίκος Λατομείο Δρυμού

«Οι λέξεις πολλές, οι εικόνες από τα ΜΜΕ μακρινές, η εμπειρία του να είσαι παρών δίπλα σ' αυτό που συμβαίνει σ' αυτούς τους ανθρώπους, να μπορείς να νιώσεις τη θλίψη και τον πόνο που βιώνουν, είναι κάτι διαφορετικό και πολύ πραγματικό. Κάτι που σε κάνει ν' αναρωτιέσαι, **γιατί**;

»Η αβεβαιότητα, ο φόβος, η αγωνία για το αύριο αποτυπωμένα στα πρόσωπα όλων. Τραγικές φιγούρες τα παιδιά και οι μάνες, που προσπαθούν να εξασφαλίσουν όσα περισσότερα μπορούν από τροφή και ρουχισμό. Και εσύ να προσπαθείς να προσφέρεις και στο τέλος να κατανοείς ότι ποτέ δεν θα είναι αρκετά όσα και να δώσεις, γιατί πάντα θα βλέπεις καινούργια, θλιμμένα πρόσωπα και πάντα θα αναρωτιέσαι **γιατί**...»

Δημοσθένης Στραϊτούρης Εργοστάσιο Καμαρίου

«Ήταν μια πολύ δυνατή εμπειρία. Αλλιώς είναι να τα ακούς όλα αυτά και αλλιώς να τα βλέπεις. Υπήρχαν πολλά παιδιά ανάμεσα στους πρόσφυγες, φοβισμένα, γεμάτα αβεβαιότητα. Σε κοιτούσαν κι ένιωθες ότι περίμεναν πολλά από σένα, σε έβλεπαν σαν σωτήρα. Τα μεγαλύτερα είχαν επίγνωση της κατάστασης ενώ τα μικρότερα ήταν απλώς τρομαγμένα. Έβλεπες την απορία στο βλέμμα τους. Έρχονταν όλα στο συσσί-

τιο για να χορτάσουν λίγο φαγητό. Πολλά από αυτά χρειάστηκε να τα μεταφέρουμε στο νοσοκομείο μαζί με τις μανάδες τους γιατί ήταν άρρωστα. Και οι μεγάλοι, όμως, μας πλησίαζαν χωρίς καχυποψία. Άλλωστε δεν είχαν κανέναν δικό τους και ούτε πουθενά αλλού να πάνε. Κοινό χαρακτηριστικό τους ήταν ο φόβος. Αν, για παράδειγμα, τύχαινε να πέσουν πάνω μας καμιά 500αριά άτομα μαζεμένα και προσπαθού-

σαμε να οργανώσουμε την κατάσταση, έκαναν αμέσως πίσω από φόβο.

»Έβλεπες τραγικές εικόνες. Θυμάμαι μια μητέρα που είχε κατάγμα στη σπονδυλική στήλη και κουβαλούσε το παιδάκι της που είχε πρόβλημα. Το πιο συγκλονιστικό όμως ήταν τα παιδιά, όταν έφταναν ξεπόλητα για να ζητήσουν ρούχα ή ένα ζευγάρι παπούτσια...»

Θεοφάνια Τζιτζίκου Κεντρικά Γραφεία

«Ήταν μια μοναδική εμπειρία. Πρώτη φορά ένιωσα χρήσιμος άνθρωπος, ότι έκανα κάτι για να βοηθήσω. Είναι παράξενο συναίσθημα να σε βλέπει ο κόσμος σαν «σωτήρα» του. Χαίρομαι που μου έδωσε ο Τιτάνας την ευκαιρία να το κάνω. Αυτό που με σοκάρισε και με συγκίνησε περισσότερο ήταν οι γυναίκες και τα παιδιά. Αυτό με άγγιξε πιο πολύ. Προσπαθούσαμε να καλύψουμε τις ανάγκες τους σε φάρμακα, να τους στείλουμε στο νοσοκομείο, αν χρειαζόταν. Ένιωθες ότι ήσουν μια σταγόνα στον ωκεανό, που είχε όμως μεγάλη σημασία για εκείνους.

»Νομίζω ότι πιο πολύ θα μείνουμε εμείς στις δικές τους ψυχές, ότι τους δώσαμε ένα χέρι όταν το χρειάστηκαν. Σε κοίταζαν στα μάτια και περίμεναν να τους σώσεις. Να τους δώσεις μια λύση. Βασίζονταν σε σένα κι ένιωθες την ευθύνη, ότι έπρεπε να ανταποκριθείς. Πολύ ευγενικοί άνθρωποι κι αυτό που δεν περιγράφεται είναι το βλέμμα των παιδιών, όταν τα βοηθούσαμε. Πολύ συγκινητικές στιγμές. Μετά ένιωθες ένα συναίσθημα πληρότητας, ότι έκανες κάτι για αυτούς. Ούτε καταλαβαίναμε πώς περνούσε η ώρα. Τίποτα δεν σκεφτόμασταν. Την άλλη μέρα τους συναντούσες

στο δρόμο κι έτρεχαν να σε χιλιοευχαριστήσουν. Μια τέτοια εμπειρία αλλάζει πολλά πράγματα στη ζωή σου. Γύρισα άλλος άνθρωπος, με πολύ διαφορετική ψυχολογία. Μεγάλο το έργο του Τιτάνα. Πήγαμε πολύ αγνά και ριχτήκαμε στη φωτιά. Ήμαστε άγνωστοι μεταξύ μας και ενωθήκαμε. Προσωπικά, θα μπορούσα να το κάνω έργο ζωής. Ήταν παράξενο, γιατί παρόλο που ζούσες μεγάλες στενοχώριες ένιωθες ταυτόχρονα και χαρά. Έκανες άκρη τα δικά σου προβλήματα για τους άλλους.

»Όλο αυτό με βοήθησε, με ωρίμασε...»

Στέλιος Φωτακίδης Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Το συναίσθημα που βιώνεις εκεί δεν περιγράφεται, ειδικά όταν έχεις οικογένεια. Βέβαια, μπροστά στις διαστάσεις του προβλήματος, η βοήθεια μοιάζει μηδαμινή. Αν δεν υπήρχαν οι εθελοντές ίσως και να θρηνούσαμε θύματα από αστία, αρρώστιες κλπ. Εθελοντισμό έκανε ακόμη και το Λιμενικό, που τους μοίραζε ρούχα και είδη πρώτης ανάγκης. Οι πρόσφυγες ερχόντουσαν από διάφορα μέρη και ήξεραν τι γίνεται, είχαν επίγνωση της κατάστασης. Οι περισσότεροι ήταν άνθρωποι μορφωμένοι, νοικοκύρηδες. Γιατροί, καθηγητές πανεπιστημίου, μιλούσαν αγγλικά. Κάποια στιγμή τους μοιράσαμε οδοντόκρεμες και έκαναν σαν τρελοί από τη χαρά τους που θα μπορούσαν να πλύνουν τα δόντια τους. Υπήρχαν βέβαια και οι αρνητικές περιπτώσεις εκείνων που έτρωγαν το φαγητό των μικρών παιδιών. Εσύ όμως πας για να βοηθήσεις και όχι για να βλέπεις τις αρνητικές πλευρές...»

Περισσότερες Ιστορίες

Ένα μπουκάλι νερό...

«Χαρακτηριστική ήταν για μένα η εικόνα μιας μάνας που καθότανε αγκαλιά με το 1,5 έτους μωρό της τυλιγμένο με μια κουβέρτα. Λίγο πιο μακριά από τους υπόλοιπους, περιμένοντας να καταγραφεί. Δεν μιλούσε, ήταν ανέκφραστη. Σαν να μην ήταν εκεί. Σαν να μην την αφορούσαν όλα αυτά. Με βλέμμα που κοιτούσε χαμηλά προς το άπειρο. Της έδωσα ένα μπουκάλι με νερό. Για την ακρίβεια το άφησα στην αγκαλιά της. Ούτε που σήκωσε τα μάτια της να κοιτάξει ποιος το έδωσε. Χωρίς να πάρει τα μάτια της από το σημείο που κοιτούσε, άνοιξε μηχανικά το μπουκάλι και ήπια λίγο νερό. Την ίδια αντίδραση είχε και όταν της έβαλα στο χέρι λίγο φαγητό από αυτό που μοιράζανε στους πρόσφυγες που μόλις είχαν φτάσει. Η σκέψη μου εκείνη την στιγμή ήταν στην ιστορία αυτής της μάνας μέχρι να καταλήξει να κάθετε κατάχαμα στο τσιμέντο, προσπαθώντας να ζεσταθεί και να ζεστάνει το μωρό. Ένοιωσα πραγματικά ενοχές, χωρίς να γνωρίζω ακριβώς το λόγο...»

Βάσω Γουριώτου

Εργοστάσια Καμαρίου και Ελευσίνας

«Από μικρή θυμάμαι να ακούω με ιδιαίτερη προσοχή ιστορίες οικογενειών προσφύγων που διηγούνταν το ταξίδι των παππούδων τους από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα. Ποτέ όμως δεν είχα φανταστεί ότι θα ερχόταν μια μέρα που θα βρισκόμουν και εγώ η ίδια αντιμέτωπη με το δράμα των Σύριων προσφύγων στο νησί της Λέρου. Άλλο να το ακούς στις συζητήσεις μεταξύ φίλων, άλλο να το βλέπεις στην τηλεόραση από τον καναπέ του σπιτιού σου και άλλο να το ζεις από κοντά.

»Στη Λέρο μείναμε μια ολόκληρη εβδομάδα μαζί με 5 συναδέλφους μου για να υποστηρίξουμε εθελοντικά τη βελτίωση των συνθηκών παραμονής των προσφύγων στο νησί. Οι εγκαταστάσεις στις οποίες φιλοξενούνταν οι πρόσφυγες ήταν εντός και εκτός του προαύλιου χώρου του λιμεναρχείου, ενώ 200 μέτρα παρακάτω υπήρχε ένας πρόχειρος χώρος φιλοξενίας, γνωστός ως camp ή καταυλισμός. Οι σκηνές ήταν 2-3 για όποιον προλάβει, με αποτέλεσμα ο περισσότερος κόσμος να κοιμάται στην ύπαιθρο. Για τη φιλοξενία τους είχε παραχωρηθεί επίσης ένα αχρησιμοποίητο παράρτημα εντός του νοσοκομείου, γνωστό στους ντόπιους ως Βίλλα Άρτεμις. Εκεί φιλοξενούνταν μπότερες με μικρά παιδιά καθώς υπήρχαν λίγες κούνιες, παρκοκρέβατα και ράντζα. Καλή προσπάθεια ομολογουμένως, όμως ο χώρος είναι μικρός για να φιλοξενήσει τόσα πολλά παιδιά. Πάρα πολλά παιδιά! Τα περισσότερα ήταν μόλις λίγων μηνών, που ταξίδεψαν τόσο δρόμο

στις αγκαλιές των μανάδων τους. Αυτά ήταν τυχερά γιατί επέζησαν, σε αντίθεση με κάποια άλλα που δεν τα κατάφεραν.

»Παρά τις προσπάθειες των Αρχών να διανεύμουν τρόφιμα, οι μερίδες ήταν ανεπαρκείς για να καλύψουν τις ανάγκες όλων αυτών των ταλαιπωρημένων ανθρώπων. Ωστόσο, χρειαζόντουσαν χέρια για να το μοιράσουν. Η δουλειά αυτή ήταν καθαρά δική μας και των υπολοίπων εθελοντών. Καθημερινά φροντίσαμε να βάζουμε σε μια σειρά αυτούς τους πεινασμένους ανθρώπους, προκειμένου να φάνε όλοι. Έπειτα έπρεπε οι άνθρωποι αυτοί να ξεδιψάσουν. Τα μπιτόνια έπρεπε να γεμίσουν ξανά με πόσιμο νερό για να ξαναγεμίσουν όλοι τα μπουκάλια τους.

»Πέραν της διανομής φαγητού (μεσημέρι - βράδυ) την υπόλοιπη ημέρα μπαίναμε μέσα στον καταυλισμό των προσφύγων και καταγράφαμε τις ανάγκες τους σε ένδυση, υπόδηση, βασικά είδη πρώτης ανάγκης. Στη συνέχεια πηγαίναμε στην αποθήκη του Δικτύου Αλληλεγγύης να τα προμηθευτούμε και επιστρέφαμε για να τους τα δώσουμε. Η συνεννόηση μας με τους πρόσφυγες γινόταν μέσω διερμηνέων προσφύγων, που συνήθως ήταν άνθρωποι μορφωμένοι και καταξιωμένοι επαγγελματίες στη χώρα τους. Διερμηνείς μας υπήρξαν ένας καθηγητής του πανεπιστημίου της Δαμασκού, ένας αρχιτέκτονας, ένας ξεναγός καθώς και άλλοι πολλοί που γνώριζαν αγγλικά.

»Μοιράσαμε πολλά πράγματα: ρούχα, παπούτσια, μάρσιπο για τη μεταφορά των παιδιών, μπιμπερό και βρεφικό γάλα, κουβέρτες και υπνόσακους για παιδιά και ενήλικες, πάνες, μωρομάντιλα και άλλα είδη υγιεινής, μέχρι και καρτσάκια και παιχνίδια για τα παιδιά. Συνοδεύσαμε ασθενείς και τραυματίες στο νοσοκομείο. Παίξαμε και φωτογραφηθήκαμε με παιδιά και μεγάλους. Οι ευχές που πήραμε από τον κόσμο, ατέλειωτες.

»Όσοι βιώσαμε το δράμα των προσφύγων από κοντά θέλαμε να είμαστε συνέχεια εκεί, δίπλα τους. Ευχαριστώ θερμά την εταιρία μας που μου έδωσε την ευκαιρία να συνδράμω έστω και λίγο στην βελτίωση της ζωής τους. Νιώθω πως έγινα καλύτερος άνθρωπος. Εκτίμησα όλα όσα έχω. Εκτίμησα την αξία της ζωής, της ελευθερίας, της αξιοπρέπειας. Θα ήθελα πολύ να συνεχίσω το έργο που ξεκινήσαμε στη Λέρο με τα υπόλοιπα παιδιά της ομάδας και στην Αθήνα, στα ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας προσφύγων. Η αρχή έγινε. Η εμπειρία υπάρχει. Ας την αξιοποιήσουμε. Εύχομαι γρήγορα να δοθεί ένα τέλος στο δράμα αυτών των ανθρώπων.»

Η δημιουργία του Hot Spot

Τον Δεκέμβριο του 2015 ξεκίνησαν οι εργασίες για την κατασκευή του Hot Spot της Λέρου, στο πλαίσιο των συμφωνιών για τους τόπους και τους τρόπους υποδοχής και καταγραφής των προσφύγων. Την ευθύνη του εγχειρήματος είχε ο Στρατός αλλά το έργο ήταν τεράστιο και έτσι μέχρι να γίνει διαγωνισμός και να οριστεί ο εργολάβος που θα το εκτελέσει ζητήθηκε από τον Τιτάνα η συμμετοχή του. Η Εταιρία ανταποκρίθηκε αμέσως στο αίτημα των αρχών και τέθηκε στη διάθεσή τους.

Έτσι, όταν την Κυριακή 6 Δεκεμβρίου ενημερώθηκε πως είχε φτάσει το πλοίο που μετέφερε τα πρώτα 50 από τα 98 Isobox (προκατασκευασμένοι οικίσκοι) που έπρεπε να τοποθετηθούν στο συγκεκριμένο σημείο, έσπευσε. Με τη βοήθεια του εργολάβου Γιώργου Μαυρουδή έγιναν εγκαίρως οι απαιτούμενες ενέργειες ώστε να ολοκληρωθούν οι εργασίες –διαμόρφωση δρόμων, καναλιών όμβριων υδάτων κλπ– που ήταν απαραίτητες για τη δημιουργία του Hot Spot.

Γιώργος Μαυρουδής

Τοπικός συνεργάτης του Τιτάνα στο Λατομείο Λέρου

«Όταν ενημερώθηκα από τον Δήμαρχο ότι θα ήθελε να πάω στο χώρο φιλοξενίας για να βοηθήσω επειδή ερχόταν όλο και περισσότερος κόσμος από την Τουρκία, επικοινωνήσα αμέσως με τον Μανώλη (Τσιβουράκη). Εκείνος συμφώνησέ, λέγοντάς μου ότι η διοίκηση του Τιτάνα είχε δώσει εντολή να κάνουμε οτιδήποτε χρειαστεί προκειμένου να βοηθήσουμε.

»Φτάνοντας εκεί αντίκρισα μια μικρή έκταση με 5-6 σκηνές μέσα, οι οποίες αδυνατούσαν να καλύψουν τις ανάγκες φιλοξενίας των ανθρώπων που κατέφταναν καθημερινά. Έτσι, από την επομένη, φεύγαμε αργά κάθε μεσημέρι από το λατομείο και έως το βράδυ στρώναμε το χώρο με χαλίκι, επεκτείνοντάς τον. Ήταν ακόμη χειμώνας, νύχτωνε νωρίς και δουλεύαμε με φώτα. Όσο στρώναμε, τόσο περισσότερες ανάγκες έπρεπε να καλυφθούν και τόσο

πιο πολλές σκηνές τοποθετούνταν. Επεκτείναμε καθημερινά το χώρο και παράλληλα τον καθαρίζαμε από τα μπάζα και τα σκουπίδια. Μέχρι και δέντρα βγάξαμε με τα χέρια μας, ενώ, με δική μου πρωτοβουλία, κλείσαμε τους λάκκους με τα σκουπίδια και τα λιμνάζοντα νερά γιατί δεν χωρούσε στο μυαλό μου ότι δίπλα έπαιζαν μικρά προσφυγόπουλα. Θυμάμαι μάλιστα ότι το πρώτο βράδυ έριξε πάρα πολλή βροχή μετά από πολύ καιρό που είχε να βρέξει και πλημμυρίσαμε. Έτσι, αποφασίσαμε να κατεβάσουμε και τη μεγάλη νταλικά από το λατομείο ώστε να κοιμάται μέσα ο κόσμος. Την αφήσαμε εκεί ένα μήνα, μέχρι να αποκατασταθούν τα πράγματα. Επειδή όμως οι άνθρωποι κοιμόντουσαν κατάχαμα, είπα στους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα, να φέρουν παλέτες να τις βάλουμε για πάτωμα, ρίξαμε και νάιλον από πάνω για να μη

κοιμούνται στη λάσπη.

»Ο χώρος αυτός έφτασε να φιλοξενεί 3.000 άτομα. Μιλάμε για οικογένειες με παιδάκια που έφταναν λασπωμένα, παγωμένα και νηστικά από το Φαρμακονήσι. Είδαν πολλά τα μάτια μας όλο αυτό τον καιρό. Όταν, αργότερα, ξεκίνησε η κατασκευή του Hot Spot, μας έστειλε και πάλι ο ΤΙΤΑΝ να βοηθήσουμε με όποιο τρόπο μπορούσαμε. Θυμάμαι ήταν Κυριακή, είχε φτάσει το καράβι, μεταφέροντας 98 σπιτάκια και τρέχαμε πάλι να στρώσουμε το έδαφος για να τοποθετηθούν. Προκειμένου να προχωράει η δουλειά, κατεβαίναμε πάντα 3 άτομα από το λατομείο, διαφορετικά κάθε μέρα εκτός από μένα που ήμουν σταθερός. Όσοι δεν είχαν κατεβεί ακόμα, απορούσαν. Μα, τι κάνετε εκεί, ρωτούσαν. Μετά κατάλαβαν και έτσι σιγά-σιγά άρχισαν να έρχονται μαζί μας ο ένας μετά τον άλλο...»

2^η ομάδα
25-30 Οκτωβρίου

Τιτάνες σε δράση

Παρά το γεγονός ότι τα μέλη της δεύτερης αποστολής του Τιτάνα είχαν να αντλήσουν, την εμπειρία από τα μέλη της πρώτης ομάδας, η κατάσταση δεν ήταν πιο εύκολη γι' αυτά. Οι πρόσφυγες εξακολουθούσαν να καταφτάνουν κατά εκατοντάδες στη Λέρο και οι ανάγκες αυξανόντουσαν καθημερινά. Και μπορεί οι εθελοντές εργαζόμενοι της Εταιρίας να μη φορούσαν εμφανή διακριτικά του Τιτάνα, όμως οι αρχές και οι ντόπιοι τους γνώριζαν πλέον, αναγνώριζαν και εκτιμούσαν την αδιάκοπη εγρήγορση και την οργάνωσή τους και τους αποκαλούσαν Τιτάνες...

Σάββας Βασιλειάδης Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Φύγαμε από εκεί περισσότερο άνθρωποι αλλά με ένα κενό μέσα μας. Δεν είχαμε τα κατάλληλα μέσα για να βοηθήσουμε περισσότερο. Φύγαμε, νιώθοντας ότι κάτι θα μπορούσαμε να δώσουμε ακόμα. Θυμάμαι έναν Ιρακινό με το παιδί του, που έψαχνε να βρει φαρμακείο την 28η Οκτωβρίου και ήταν κλειστά. Ειδοποίησα τους συναδέλφους και το γιατρό μας και του φέραμε πάνες και γάλα ενώ δώσαμε στο μωράκι, 8 μηνών, κι ένα τoστ με τυρί. Προσφέραμε και στον πατέρα αλλά εκείνος είπε όχι, δεν πεινάω και δεν το άγγιξε. Έφυγε λέγοντας χίλια ευχαριστώ. Σε ένα παλικάρι που ήθελε να πάει στην Αγγλία, του έδωσα τη διεύθυνση του γιού μου, που είναι γιατρός εκεί, για να τον βοηθήσει, αν καταφέρει να φτάσει. Σήμερα αυτοί, χτες εμείς. Ο παππούς μου με τα δύο αδέρφια του, 7 και 9 ετών, είχαν έρθει πρόσφυγες από την Τουρκία. Νιώθω ότι η άλλη μισή καρδιά μου βρίσκεται με τους πρόσφυγες. Εθελοντής τελικά ήταν ο Τιτάνας, όχι εγώ. Εκεί ανήκουν τα εύσημα και τον ευχαριστώ για την ευκαιρία.»

Δημήτρης Ζησιμόπουλος Εργοστάσιο Δρεπάνου

«Στο νησί υπήρχε παντού ανάγκη για βοήθεια στην σίτιση, ένδυση και στην διαλογή υλικών αγαθών που έφταναν καθημερινώς, αφού υπήρχε έλλειψη οργάνωσης μεταξύ των εθελοντικών ομάδων βοήθειας. Με τη βοήθεια της εξαιρετικής ομάδας μου και σύμμαχο τον καλό καιρό αντιμετώπισα σε ικανοποιητικό βαθμό τις δυσκολίες αυτές. Οι πρόσφυγες έρχονταν κάθε μέρα με πλοία του Λιμενικού από το Φαρμακονήσι, όπου τους άφηναν οι δουλέμποροι από τα παράλια της Τουρκίας μαζί με μετανάστες άλλων εθνικοτήτων που εκμεταλλεύονταν τις μετακινήσεις των προσφύγων.

«Μεγάλη εντύπωση μου έκανε το χαμηλό προφίλ που επέλεξε η εταιρία μας να ακολουθήσει στην τόσο σημαντική αυτή δουλειά, χωρίς διακριτικά στην ενδυμασία μας, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες ομάδες. Βέβαια, είναι γεγονός ότι η τοπική κοινωνία ήταν ενήμερη για την βοήθεια του TITAN και μέσα από άλλες δραστηριότητες στο νησί.»

Γιώργος Λάμπρου Εργοστάσιο Καμαρίου

- Λ = Λειτουργικότητα
- Ε = Εγκαρδίωση
- Ρ = Ρωμιούσνη
- Ο = Ομαδικότητα
- Σ = Συνυπηρετίαση

Αλέξανδρος Μαλαματάρης Λατομείο Δρυμού

«Θέλοντας να γράψω λίγες λέξεις για την εμπειρία που έζησα στο νησί της Λέρου, θα ξεκινήσω πρώτα ευχαριστώντας τον Τιτάνα για την ευκαιρία που μου έδωσε, μέσω της πρωτοβουλίας του για εθελοντική δράση, να συνεισφέρω και εγώ με τη σειρά μου στη διαχείριση της μεγάλης μεταναστευτικής λαίλαπας που δέχονται τα νησιά μας.

«Το δράμα που ζουν όλοι αυτοί που περνούν με παράτυπο τρόπο στην Ελλάδα, δεν απαλύνεται εύκολα. Παρόλα αυτά, η προσπάθεια που έγινε από τις πενταμελείς ομάδες του Τιτάνα πιστεύω πως ήταν μεν σταγόνα στο τεράστιο πρόβλημα, αλλά και πολύ σημαντική προσφορά από την άλλη, γιατί η παρουσία μας βοήθησε πραγματικά με υλική και ψυχολογική στήριξη πολλούς πρόσφυγες και ειδικά μικρά παιδιά. Ελπίζω να είναι οπλισμένοι με πολύ κουράγιο και δύναμη, ώστε εκεί που θα πάνε να βρουν αυτά που δεν μπορούσε να τους προσφέρει η χώρα τους.

«Με πικρία είδα την πλειοψηφία των εθελοντών που δρουν στη Λέρο να αποτελείται από άλλες εθνικότητες και αυτό με γέμισε με πολλά ερωτηματικά. Ελπίζω να δοθεί ένα τέλος σε όλο αυτό το δράμα, γιατί μέσα από την εμπειρία μου είδα πως ένας πόλεμος, ένας διωγμός, σε κάνει να χάνεις τα πάντα και πάνω από όλα την αξιοπρέπεια και το δικαίωμα στη φυσιολογική ζωή. Μετά την πενταήμερη παραμονή μου στη Λέρο γύρισα με πολλές σκέψεις, αναθεωρώντας πολλά πράγματα και αξίες και σίγουρα πολύ προβληματισμένος.»

Νεοκλής Μανάρης Εργοστάσιο Ελευσίνας

«Αν κάποιος με ρωτούσε τι τίτλο θα έβαζα σ' αυτήν την εμπειρία θα ήταν ακριβώς αυτός... Εμπειρία ζωής. Η δύναμη των δύο αυτών λέξεων δεν είναι αρκετή για να αποτυπώσει την ποσότητα και την ποιότητα των συναισθημάτων και των σκέψεων που γέννησαν οι πέντε αυτές ημέρες διαμονής στην Λέρο.

«Όταν διάβασα το mail της πρόσκλησης για συμμετοχή σε αυτήν την πρωτοβουλία, μαζί με την θετική έκπληξη ένιωσα και υπερήφανος για την εταιρία όπου εργάζομαι. Είναι διαφορετικά να δηλώνεις απλά την συμπαράσταση σου και διαφορετικά να συμπαρίστασαι με πράξεις. Και έτσι ξεκίνησε το ταξίδι στο νησί...

«Η κατάσταση την οποία αντίκρισα στην πρώτη μου επαφή με τους πρόσφυγες ήταν πρωτόγνωρη. Εικόνες σκληρές, ει-

κόνες ανθρώπων που προσπαθούν να επιβιώσουν μέσα σε συνθήκες τελείως άγνωστες σ' αυτούς. Σε συνθήκες όπου οι έννοιες ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ισότητα, ελευθερία γίνονται σχετικές. Σίγουρα δεν είναι αξιοπρεπές για έναν άνθρωπο να είναι ρακένδυτος και να κοιμάται με το οκτάχρονο παιδί του μέσα σε μια σκηνή, όμως στο χώρο του καταυλισμού αυτό θεωρείτο πολυτέλεια, την στιγμή που υπήρχαν άνθρωποι που κοιμόντουσαν με τα παιδιά τους στο δρόμο, χωρίς καμία κουβέρτα. Πράγματα που στην καθημερινότητα μας τα θεωρούμε τόσο δεδομένα, εκεί αποκτούν άλλη σπουδαιότητα. Για τους πρόσφυγες, μια βρεφική πάνα, ένα ζευγάρι παιδικά παπούτσια ή ένα στεγνό φούτερ έχουν πολύ μεγαλύτερη αξία από ένα καλό ρολόι, μια ακριβή τσάντα, ή μια τηλεόραση.

«Οι Σύριοι έρχονται από μια κατεστραμμέ-

νη χώρα, και είναι αυτοί που ξεχωρίζουν μέσα στο πλήθος των προσφύγων. Ξεχωρίζουν από το ντύσιμό τους, την φυσιογνωμία τους και από τον τρόπο που σε προσεγγίζουν είτε για να ζητήσουν βοήθεια είτε για να πάρουν πληροφορίες. Ευγενικά, με μια συστολή αλλά περήφανοι. Μαζί με τους Σύριους, οι οποίοι αποτελούν μειοψηφία, έρχονται κυρίως Αφγανοί, Ιρακινοί, και Πακιστανοί. Οι ανάγκες τους είναι στεγνά ρούχα, πάνες για μωρά, παπούτσια, κάλτσες και μπουφάν. Το θέαμα από τα παιδάκια να περπατάνε ξυπόλητα, πεινασμένα, βρώμικα, ήταν από μόνο του αρκετό για να κινητοποιήσει την ομάδα μας ώστε να συνδράμει αυτούς τους ανθρώπους.

«Κάποια στιγμή, κατά τη διάρκεια της άφιξης των προσφύγων στο λιμάνι, βγάλαμε από το πλοίο ένα φορείο με μια γυναίκα η

οποία ήταν μισοπεθαμένη. Οι γιατροί έκαναν διάγνωση πνιγμού και υποθερμίας. Ήρθε το ασθενοφόρο για να πάει το θύμα στο νοσοκομείο για περίθαλψη. Οι κόρες της, έφηβες, έκλαιγαν και έβλεπες την ένταση στα πρόσωπα τους... Ήταν βρεγμένες μέχρι το κόκκαλο και μόνο όταν έφυγε το ασθενοφόρο άρχισαν να τρέμουν από το κρύο. Τους δώσαμε ρούχα και έφυγαν για να πάνε στο νοσοκομείο. Την επόμενη μέρα η γιατρός μας είπε ότι η μητέρα τους μάλλον θα πέθαινε...

»Η ανταμοιβή μας γι' αυτήν την προσφορά είναι πολύ μεγάλη και ανεκτίμητη. Είναι το χαμόγελο που χαρίσαμε σε μερικά παιδάκια δίνοντας τους από ένα λούτρινο παιχνίδι. Η χαρά των παιδιών όταν φορούσαν κάλτσες και παπούτσια και πλέον δεν θα έτρεχαν στο χαλίκι ξυπόλυτα. Το ευχαριστώ των μονάδων για τη βοήθεια

που δίναμε στα παιδιά τους. Τα μάτια ενός εννιάχρονου κοριτσιού που με κοιτούσαν μέσα από τα πολύχρωμα γυαλιά του, θέλοντας να μου πει ευχαριστώ για το ροζ κοριτσίστικο ζευγάρι παπούτσια που μόλις της είχα δώσει. Μου μετέφερε την ευγνωμοσύνη της και την χαρά της, με μια μόνο ματιά. Και η ματιά ενός παιδιού που αναγνωρίζει και ευγνωμονεί δεν μπορεί να συγκριθεί με τίποτε άλλο.

»Η ανταμοιβή μας είναι επίσης και ένα μάθημα για την ίδια την ζωή και την αξία της... Αναθεώρησα μερικές απόψεις μου. Θα διαμαρτύρομαι λιγότερο για πράγματα που μου συμβαίνουν και επίσης, σίγουρα, θα δίνω λιγότερη αξία σε υλικά αγαθά. Ταυτόχρονα έμαθα να εκτιμώ αυτά που έχω, την χώρα που ζω, παρά τις όποιες δυσκολίες αντιμετωπίζει. Διαπίστωσα ότι χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια από όλους μας για να

γίνουν έργα τα λόγια. Και ότι το πιο εύκολο και ασφαλές είναι να μένεις μόνο στα λόγια και τα ευκολόγια. Δυστυχώς πρέπει να γίνουν πολλά για τους πρόσφυγες και τα μηνύματα δεν είναι αισιόδοξα. Μπορούμε όμως καθένας μας, από το δικό του μετερίζι, να γίνουμε λίγο καλύτεροι άνθρωποι, να αμβλύνουμε την κριτική μας για γεγονότα και ανθρώπους και, σιγά-σιγά, αλλάζοντας εμείς θα αλλάξουν και οι καταστάσεις. Όμως, πρέπει πρώτα να αλλάξουμε σε προσωπικό επίπεδο. Και αυτό είναι το πιο δύσκολο από όλα...»

Η δημιουργία του καταυλισμού

Περισσότερες Ιστορίες

Μια απλή ιδέα...

«Είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει στον καταυλισμό και περνούσαμε σκηνή - σκηνή, ρωτώντας τους ανθρώπους αν χρειάζονται κάτι επιπλέον. Έξω από μια σκηνή τέσσερα παιδάκια έπαιζαν. Η μητέρα τους μου έδειξε το χέρι ενός παιδιού και μου ζήτησε, αν μπορώ, να της δώσω μερικά ακόμα υγρά μαντιλάκια για να μπορεί να διατηρεί τα νύχια των μικρών καθαρά. Της έδωσα και αμέσως σκέφτηκα τον νυχοκόπτη καθώς, μειώνοντας το μέγεθος των νυχιών, μπορείς να διατηρήσεις λίγο πιο καθαρό το χέρι. Αγόρασα νυχοκόπτες και οινόπνευμα και άρχισα να χτυπώ τις πόρτες των σκηνών που ήξερα ότι έχουν μωρά και παιδιά. Δεν υπήρξε γονιός που να μην είδε θετικά αυτή την κίνηση. Τελιώνοντας, μου ζήτησαν αν μπορούν και οι ενήλικες να κάνουν χρήση του νυχοκόπτη. Στην μεγάλη σκηνή με πλησίασε κάποια κυρία που προσπαθούσε να μου πει κάτι στη γλώσσα της το οποίο δεν καταλάβαινα. Κάποιος που μιλούσε λίγα αγγλικά μου εξήγησε ότι η κυρία ζητούσε να κάνει χρήση του νυχοκόπτη αφού τελειώσει και ο τελευταίος πρόσφυγας. Ο προβληματισμός της ήταν ότι, επειδή είναι καρκινοπαθής, δεν ήθελε να σκεφτούν οι συμπατριώτες της ότι κινδυνεύουν...»

Ευάγγελος Ζαχαρίας

Εργοστάσια Καμαρίου και Ελευσίνας

«Φθάσαμε στη Λέρο στις 25 Οκτωβρίου, αργά το βράδυ, μέσω Κω, λόγω ακύρωσης της πρωινής πτήσης. Αμέσως μετά την άφιξή μας επισκέφθηκα τον καταυλισμό των προσφύγων. Εκεί βρέθηκα μπροστά σε ανείπωτες εικόνες δυστυχίας που δεν περιγράφονται εύκολα. Με τη βοήθεια Σύριων και Αφγανών προσφύγων που γνώριζαν αγγλικά επισκεφθήκαμε όλες τις σκηνές, ρωτώντας τους ανθρώπους που μισοκοιμόντουσαν στο πάτωμα αν χρειάζονται ιατρική βοήθεια –πράγμα που επαναλάβαμε και μ' αυτούς που είχαν βολευθεί κάτω από τον ουρανό. Η ικανοποίηση ήταν ότι αυτό που τόλμησα αυθόρμητα να κάνω, χωρίς να ρωτήσω κανέναν, είχε άμεση ανταπόκριση καθώς βρέθηκαν πολλοί που χρειάζονταν επείγοντως γιατρό εκείνη την ώρα.

«Τη νύχτα της Δευτέρας, με την σύμπραξη ενός ειδικευμένου γιατρού από το νοσοκομείο της Λέρου, επαναλάβαμε ό,τι είχα κάνει μόνος μου την προηγούμενη, επισκεπτόμενοι και τον υπαίθριο χώρο στην αυλή του Λιμενικού. Από εκεί και πέρα, με την σύμπραξη του Δικτύου Αλληλεγγύης, έκανα επισκέψεις στους χώρους των προσφυγικών καταυλισμών κάθε βράδυ, από 8.00 μμ μέχρι όσο χρειαζόταν, για να αντιμετωπισθούν τα επείγοντα περιστατικά των νέων αφίξεων και κάθε πρωί μέχρι τις 10.30 πμ.

«Από τα διάφορα περιστατικά που αντιμετώπισα αναφέρω επιγραμματικά τις περιπτώσεις διαβητικών και υπερτασικών ασθενών σε πλήρη απορρύθμιση καθώς τα φάρμακά τους είχαν χαθεί στη θάλασσα, την περίπτωση ενός παραμελημένου διαβητικού ποδιού, ενός στεφανιαίου ασθενούς σε κατάσταση ασταθούς στηθάγχης, μιας αποφρακτικής πνευμονοπάθειας σε παρόξυνση

και μιας αποφρακτικής αρτηριοπάθειας. Πολύ συχνά ήσαν τα μυοσκελετικά, από τις ταλαιπωρίες των οδοιποριών και οι θλαστικές κακώσεις από τα χτυπήματα στους βράχους κατά την προσέγγιση στα ελληνικά νησιά. Φυσικά, τα πλέον συνήθη ήσαν κοινά κρυολογήματα, αμυγδαλίτιδες, ιογενείς λοιμώξεις αναπνευστικού, γαστρεντερίτιδες κτλ.

«Είχα την τύχη να βρίσκομαι με μια ομάδα δικών μας ανθρώπων, εξαιρετικών εθελοντών με ευαισθησία στον ανθρώπινο πόνο οι οποίοι, στο έργο που τους ανατέθηκε, απέδωσαν το μέγιστο δυνατό, κινούμενοι και αυτοί μεταξύ επαγγελματιών «εθελοντών», με εξαιρετικές επιδόσεις στον διαγωνισμό. Φυσικά, δεν θα κάναμε και πολλά πράγματα αν δεν είχαμε την άμεση βοήθεια και την έμπειρη καθοδήγηση του υπεύθυνου του λατομείου, Μανώλη Τσιβουράκη. Παρόλο που εμείς δεν φαινόμεστε προς τα έξω σαν ομάδα του Τιτάνα –ενώ όλες οι αποστολές είχαν εμφανή διακριτικά– τα μέλη των δημοτικών και λιμενικών αρχών μας γνώριζαν και έδειχναν εντυπωσιασμένοι από την συμμετοχή μας.

«Έχω την υποχρέωση να ευχαριστήσω την οικογένεια του ΤΙΤΑΝΑ που μου έδωσε την ευκαιρία να γευθώ λίγο το πικρό ποτήρι του ανθρώπινου πόνου, τον οποίο ξεχνάμε μέσα στην καθημερινή μας σύγχυση. Θα θυμάμαι για καιρό την ευγνωμοσύνη που εξέφραζαν οι φίλοι Σύριοι και Αφγανοί πρόσφυγες, τους οποίους χρησιμοποιούσα ως μεταφραστές, για το ελάχιστο που τους προσφέραμε, όπως και την ιδιαίτερη χαρά τους όταν μάθαιναν ότι είμαστε Έλληνες εθελοντές.»

3η ομάδα
1-7 Νοεμβρίου

Αποκλεισμένοι στο νησί

Η πρώτη εβδομάδα του Νοεμβρίου χαρακτηρίστηκε από την παρατεταμένη απεργία της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (ΠΝΟ), που κράτησε τα πλοία δεμένα σε όλα τα λιμάνια της χώρας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων προβλημάτων, να αποκλειστούν στα νησιά χιλιάδες πρόσφυγες –με όλα τα συνεπακόλουθα. Στη μικρή Λέρο των 8.000 κατοίκων, συνωστίστηκαν περισσότεροι από 4.000 άνθρωποι, που έπρεπε κάπου να καταλύσουν και κάπως να τραφούν. Οι Τιτάνες που βρέθηκαν στη νησί εκείνη την περίοδο ήρθαν αντιμέτωποι με μια κατάσταση που κανείς δεν είχε –και δεν θα μπορούσε άλλωστε να έχει– προβλέψει...

Στέφανος Αναγνώστου Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Είδα τα πράγματα που, λίγο-πολύ, περίμενα να δω. Μου έχει μείνει στο μυαλό η εικόνα του χώρου, του camp, στο οποίο κατέλυαν οι πρόσφυγες μέχρι να έρθει το πλοίο. Τότε με την απεργία της ΠΝΟ, που έμειναν δεμένα τα καράβια, από 700 άτομα μαζεύτηκαν γύρω στις 4.000. Ο χώρος εκεί θύμιζε τις φυλακές της ταινίας Εξπρές του Μεσονυκτίου. Βρώμα, πείνα, άνθρωποι που κοιμόντουσαν κατάχαμα, σκεπασμένοι με μια κουβέρτα. Την εξαθλίωση τη συνειδητοποιούσαν περισσότερο οι ενήλικες πρόσφυγες. Τα παιδιά ίσως δεν τα βίωναν τόσο έντονα όλα αυτά. Γινόntonτουσαν προσπάθειες συντονισμού αλλά κυρίως, όπως πάντα, το σύστημα αυτό-οργανωνόταν. Μου έκανε εντύπωση πώς αστυνομικοί και λιμενικοί, παρά το ότι δούλευαν νυχθημερόν υπό τρομερή πίεση, ήταν στην πλειονότητά τους ψύχραιμοι και ευγενικοί.»

Αντώνης Ίσαρης Εργοστάσιο Καμαρίου

«Ήταν πολύ μεγάλη εμπειρία. Δεν το είχα ξανακάνει και με συγκλόνισε. Πιο πολύ τα μικρά παιδιά, με αυτά στενοχωριόμουν. Ο άνθρωπος βέβαια είναι δυνατός, συνηθίζει τα πάντα. Εμείς κάναμε τα αδύνατα-δυνατά από το πρωί μέχρι τη νύχτα. Όλοι ξέρανε ότι είμαστε του Τιτάνα και ας μην είχαμε σήματα. Και όταν ήρθαν τα κανάλια, έλεγαν οι ντόπιοι, εσείς τα κάνετε όλα, γιατί δεν βγαίνετε να τα πείτε; Μας έλεγαν Τιτάνες και ήμασταν όντως. Δώσαμε τον καλύτερο εαυτό μας και δείξαμε τι σημαίνει αυτό στην πράξη. Τους πρόσφυγες πρέπει

να τους δεχτείς σαν δικούς σου ανθρώπους και αυτό κάναμε. Ξεκινούσαμε νωρίς το πρωί στο λιμάνι, τους δίναμε αμέσως ένα μπουκαλάκι νερό και μπισκότα για να συνέλθουν κάπως, ώσπου να αρχίσει η διαδικασία καταγραφής και να πάνε στο camp, όπου κι εκεί όμως δεν χωρούσαν πια οι σκηνές.

»Το χειρότερο είναι ότι δεν έφτανε το φαγητό. Υπήρχαν και κάποιες γυναίκες από το νησί που ετοίμαζαν σάντουιτς. Μετά το φαγητό πηγαίναμε στην αποθήκη για να μοιράσουμε πράγματα, μετά πάλι πίσω για

το βραδινό των προσφύγων και μετά ξανά στην αποθήκη για να μοιράσουμε κουβέρτες και σκηνές, κυρίως στα παιδιά.

»Στην αρχή μπορούσαμε να είμαστε γενναιόδωροι, δίναμε λόγω χάρη όλο το κουτί με τις πάνες. Σταδιακά άρχισαν οι ελλείψεις, δεν έφταναν τα πράγματα και μας είπαν, θα τις δίνετε 5-5. Πιο πολύ κοίταξα εγώ τα ανάπηρα παιδιά που είχαν τραυματιστεί στον πόλεμο και έδινα πρώτα σ' αυτά φαγητό και τους γέρους. Ακόμη και για το νερό που τους δίναμε, μας έλεγαν χίλια ευχαριστώ.»

Πελοπίδας Κατέβας Εργοστάσιο Ελευσίνας

«Αυτό που πιο πολύ με συγκλόνισε ήταν τα προσφυγόπουλα. Επίσης και η επίγνωση ότι αυτό που ζήσαμε εμείς ήταν το πρώτο μέρος του ταξιδιού τους. Τους περίμενε ο χειμώνας, το κρύο, οι κακουχίες, μακριά από την πατρίδα τους, μακριά απ' όλα. Όλοι ήθελαν να πάνε στην Ευρώπη, επικοινωνούσαν μεταξύ τους, ήξεραν σε ποιες χώρες προτιμούσαν να καταλήξουν. Πολλοί από τους πρόσφυγες είχαν και κάποια χρήματα μαζί τους, σε αντίθεση με τους οικονομικούς μετανάστες, που τους ξεχώριζες. Οι Σύριοι είναι πολύ ευγενικοί άνθρωποι, μου έκανε εντύπωση ότι στις ουρές έβαζαν μπροστά τα γυναίκόπουλα. Οι κάτοικοι από την πλευρά τους, συχνά, έδιναν ακόμη και το φαγητό τους. Θυμάμαι ένα παιδάκι από τη Συρία, 18 χρονών, που δεν είχε παπούτσια. Του βρήκα ένα ζευγάρι στο νούμερο που είπε ότι φορούσε αλλά δεν του έκαναν. Άρχισε λοιπόν να βγάζει τις κάλτσες του, το ένα ζευγάρι μετά το άλλο. 'Φορώ όλα τα ρούχα μαζί', μου είπε, 'γιατί δεν μπορώ να τα κουβαλήσω'. Το μεγάλο δράμα ήταν οι μανάδες με μικρά παιδιά και μωρά. Προσωπικά, λυπήθηκα τους λιμενικούς που έβγαζαν τα μωρά από τη θάλασσα και τους αστυνομικούς που έπρεπε να ταυτοποιούν εκατοντάδες πρόσφυγες, μέσα σε ένα χάος...

«Πάντως είμαι από τους τυχερούς, καθώς ο Τιτάνας μου έδωσε την ευκαιρία να γίνω καλύτερος άνθρωπος. Τέτοιου είδους εμπειρίες σε κάνουν να εκτιμήσεις αυτά που στην ζωή τα θεωρείς δεδομένα, όπως για παράδειγμα ότι το πρωί που θα κατέβεις από το κρεβάτι σου, θα έχεις ένα ζευγάρι παπούτσια να φορέσεις.»

Κωνσταντίνος Κοντογιάννης Λατομείο Δρυμού

«Πρόκειται για εμπειρία ζωής, που ελπίζω απλώς να μη χρειαστεί να ζήσει κάποιος. Άνθρωποι που ταξιδεύουν, όχι με βάρκα την ελπίδα, αλλά με ελπίδα τη βάρκα! Με δεδομένη την έλλειψη συντονισμού, οι λιμενικοί και οι αστυνομικοί αγγίζουν τα όρια του ηρωισμού. Δουλεύουν νυχθημερόν, όπως κάναμε και εμείς, χωρίς ωράριο. Είπαμε, θα βοηθάμε όπου και όσο χρειαστεί. Όταν επιστρέψαμε, επί 2-3 μέρες, μόλις έκλεινα τα μάτια, έβλεπα μπροστά μου ανθρώπους σε ουρές. Πάρα πολλά ήταν τα γυναικόπαιδα, με μεγάλες ανάγκες σε πάνες, βρεφικό γάλα και είδη υγιεινής. Θυμάμαι ένα κοριτσάκι που μας κοίταζε μέσα από τα συρματοπλέγματα, να βάζουμε τους πρόσφυγες σε σειρά για να φάνε. Οι πρόσφυγες δυσκολευόντουσαν να κατανόησουν την έννοια του εθελοντισμού. Θυμάμαι μια γυναίκα που επέμενε να δώσει λεφτά για να αγοράσει μια σκηνή. Δεν καταλάβαινε ότι οι σκηνές μοιράζονταν δωρεάν. Όταν μας ζητούσαν οι πρόσφυγες πράγματα, όπως παπούτσια, και δεν είχαμε να τους δώσουμε στενοχωριόμασταν. Οι περισσότεροι είχαν πληγές στα πέλματα...

»Την εβδομάδα που πήγε η δική μας ομάδα, περισσότεροι ήταν οι Αφغانοί από τους Σύριους. Μερικές φορές έβλεπες να δημιουργείται εκνευρισμός μεταξύ τους, ειδικά όταν ήξεραν ότι δεν θα έφτανε το φαγητό, καθώς υπήρχαν 450 μερίδες για

4.000 ανθρώπους. Όπου έβλεπαν εθελοντές (μας ξεχώριζαν από τα γιλέκα που φορούσαμε όλοι) μας ζητούσαν πράγματα. Όμως, έλεγαν για παράδειγμα νούμερο παπουτσιού 34 ενώ ήθελαν το 43, γιατί οι άνθρωποι γράφουν ανάποδα. Μοιράζαμε στα παιδιά μπαλόνια, τους δείξαμε πώς να τα φουσκώνουν κι έπαιζαν. Παίζαμε κι εμείς μαζί τους. Όσο για τα μωρά, όποιο έπαιρνε στην αγκαλιά της η Στέλλα (Ψαρρά) αυτό ηρεμούσε. Οι Σύριοι έχουν πολύ ωραία χαρακτηριστικά και τα παιδάκια τους είναι πολύ όμορφα.

»Γενικά, όταν απλώνεις χέρι βοήθειας, αμέσως αναπτύσσεται εμπιστοσύνη. Κάποια στιγμή βρήκαμε δωμάτια σε 3 αδέρφια, μια κοπέλα και 2 αγόρια. Είχαν χρήματα και ήθελαν να μείνουν σε ξενοδοχείο. Την άλλη μέρα τους συναντήσαμε να κάνουν βόλτα, μας πλησίασαν, αγκαλιαστήκαμε

και η κοπέλα μου έδωσε ένα φυλαχτό. Με πολλούς πρόσφυγες ανταλλάξαμε διευθύνσεις στο Facebook. Ρωτήσαμε έναν Σύριο, γιατί δεν έμεινες να πολεμήσει. «Πήρα την απόφαση να φύγω σε μισή νύχτα», μας απάντησε. «Ούτε τον πατέρα μου δεν χαιρέτησα. Βομβαρδιζόταν το διπλανό σπίτι από το δικό μας και δεν ήξερα με ποιον να πολεμήσω. Η μόνη λύση ήταν να φύγω». Ποιος ξέρει τι τους περίμενε και πού βρίσκονται... Αλλά και μεταξύ μας στην ομάδα αναπτύξαμε δυνατούς δεσμούς. Προσωπικά, αναθεώρησα πολλά πράγματα. Θυμάμαι, όταν επέστρεψα, πήγαμε να φάμε με τα παιδιά μου και τα παρατηρούσα να θέλουν το ένα, να μη θέλουν το άλλο... Σκεφτόμουν, μα τι λένε τώρα... Αυτές είναι οι τρομερές αντιθέσεις της ζωής. Ένα πράγμα για το οποίο μετάνιωσα πάντως ήταν ότι, φεύγοντας, δεν άφησα εκεί τα παπούτσια μου.»

Περισσότερες Ιστορίες

Αναμονή...

«Βράδυ στο λιμάνι του νησιού, έχουμε την πληροφορία ότι τα ξημερώματα θα ερχόταν το πλοίο του λιμενικού από το Φαρμακονήσι με αρκετούς πρόσφυγες. Στη είσοδο του λιμανιού, στα κάγκελα, διακρίναμε μια γνώριμη φιγούρα. Ήταν ένας 16χρονος πρόσφυγας που είχαμε γνωρίσει στον καταυλισμό. Του είπαμε ότι θα έπρεπε να επιστρέψει στη σκηνή αλλά μας απάντησε ότι έχει υπολογίσει τις μέρες του ταξιδιού και ότι, αν είχαν πάει όλα καλά, ο παππούς του θα ερχόταν με το αποψινό πλοίο. Ήταν ο μόνος συγγενής που του είχε απομείνει. Κάθισε μαζί μας, έχοντας τα μάτια του στραμμένα συνεχώς στην θάλασσα. Λίγη ώρα αργότερα το πλοίο ήρθε και στάθηκε πίσω από τα κάγκελα, προσπαθώντας να διακρίνει κάποια οικεία κορμοστασιά. Ξεχωρίσαμε την φιγούρα του γέροντα, χωρίς να τον έχουμε ξαναδεί, γιατί ήταν ο μόνος που είχε το βλέμμα στραμμένο στην έξοδο του λιμανιού, ψάχνοντας. Όταν τα βλέμματα τους διασταυρώθηκαν, σήκωσαν ταυτόχρονα τα χέρια και ο μικρός ξέσπασε σε κλάματα από χαρά και ανακούφιση, που δεν θα συνέχιζε μόνος το ταξίδι προς το άγνωστο...»

Στέλλα Ψαρρά Κεντρικά Γραφεία

«Κυριακή πρωί στο αεροδρόμιο. Συνάντηση με την ομάδα. ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ ΣΤΗ ΛΕΡΟ! Σκέψεις και συναισθήματα μπερδεμένα. Πρώτες εικόνες γαλήνης και ηρεμίας. Παντού τριγύρω θάλασσα και όμορφα, περιποιημένα σπίτια. Στη συνέχεια επίσκεψη στο λατομείο της εταιρίας –εικόνες γνώριμες για τους περισσότερους, οικείες, σιγουριάς. Μετά στο ξενοδοχείο, λευκό, καθαρό. Συνάντηση για έναν καφέ και τις πρώτες οδηγίες. Οι πρώτες δειλές εικόνες. Επίσκεψη στην αποθήκη του Δικτύου Αλληλεγγύης. Παντού κούτες με μεταχειρισμένα ρούχα και παπούτσια, είδη υγιεινής, μπισκότα, πάνες, παιχνίδια παιδικά (κάποτε τα κρατούσαν ευτυχισμένα παιδιά). Όλα ανακατωμένα με μια διάχυτη μυρωδιά... Σάκος με εξοπλισμό. Γάντια, μάσκες, απολυμαντικό, γιλέκο κίτρινο φωσφορίζε. Πέντε άνθρωποι, άγνωστοι σχεδόν μεταξύ τους, σ' έναν άγνωστο τόπο, μ' ένα γνώριμο σκοπό. Μέσα σε λίγες ώρες γίναμε ομάδα: ένα σώμα, μια ψυχή. Ο ένας βοηθούσε και υποστήριζε τον άλλο, ο ένας πρόσεχε τον άλλο, ο ένας συμπλήρωνε τον άλλο. Πέντε άνθρωποι μ' ένα κοινό σκοπό: να βοηθήσουμε με όποιον τρόπο και με όποια μέσα διαθέταμε τους πρόσφυγες στη Λέρο.

«Το έργο μας κάθε ημέρα γινόταν όλο και δυσκολότερο, καθώς πέσαμε σε συνεχιζόμενη απεργία πλοίων. Το νησί γέμισε

ασφυκτικά από πρόσφυγες. Η όποια υποδομή αρκούσε το πολύ για 800 άτομα και τις μέρες εκείνες οι πρόσφυγες ξεπέρασαν τους 3.500-4.000. Ξεκινούσαμε στις 8 το πρωί και καταλήγαμε στο ξενοδοχείο στις 11 το βράδυ, με μια στάση για καφέ και φαγητό –όποτε αυτό ήταν δυνατό. Κυριολεκτικά δεν μας έφτανε ο χρόνος.

«Το παραμικρό που μπορούσες να προσφέρεις σ' αυτούς τους ανθρώπους στο ανταπέδιδαν μ' ένα πραγματικό ευχαριστώ (σούκραν). Ήταν στιγμές που δεν κατάφερνες να τους βοηθήσεις, ακόμα και αν το ήθελες. Και πάλι, όμως, μόνο που έβλεπαν την ανθρώπινη παρουσία, ένα χέρι βοήθειας, αυτό τους έδινε κουράγιο και τους ζέσταινε την καρδιά. Σκηνές έντονες, σκηνές δυστυχίας, μάνες με μωρά, άρρωστα παιδιά, πεινασμένοι άνθρωποι, ανάπηροι. ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ! Κι εσύ σε όλες τις στιγμές έπρεπε να φανείς δυνατός, να κρύψεις βαθιά τον δικό σου πόνο, για να μπορέσεις να δώσεις κουράγιο.

«Σκηνές που, αν δεν τις ζήσεις από κοντά, δεν περιγράφονται. Μοίρασμα φαγητού 400 ή 800 μερίδες (ανάλογα την ημέρα και τις αφίξεις) για 2.000 και 3.000 άτομα. Σκουπίδια, βρώμα, φωνές, εκτός εαυτού, εκμετάλλευση, περιφρόνηση, ουρές, απειλές, φόβος, ψυχολογία του όχλου, αστυνομία, διερμηνείς. ΧΑΟΣ! Και παντού

μια αφόρητη μυρωδιά που μπαίνει μέσα από τα ρουθούνια σου και σε κατακλύζει, εμποτίζει το σώμα και την ψυχή σου. Κι όμως, δεν νιώσαμε στιγμή ότι κινδυνεύουμε. Παρά τις άθλιες συνθήκες αυτοί οι άνθρωποι είχαν αξιοπρέπεια. Το δέρμα τους ήταν σκουρόχρωμο, το βλέμμα τους, όμως, ήταν καθαρό και τα μάτια τους χαμογελαστά.

«Με συγκλόνισε αυτό που έκανε η εταιρία. Νιώθει τα μηνύματα και πράττει με ανθρωπιά. Είμαι πολύ περήφανη.

«Φεύγοντας από τη Λέρο επιστρέψαμε γεμάτοι. Τα μπαγκάζια μας ήταν γεμάτα από γλυκά χαμόγελα, από τα χιλιάδες «ευχαριστώ» των ανθρώπων που βοηθήσαμε, προσφύγων και ντόπιων. Γυρίσαμε πίσω και αναθεωρήσαμε –ίσως κάποιοι από εμάς– τις προτεραιότητες στη ζωή μας. Αλλάξαμε ως άνθρωποι, γίναμε σοφότεροι. Μια εμπειρία ζωής, μικρή σε χρονική διάρκεια μα τόσο έντονη και βαθιά χαραγμένη μέσα μας. ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΤΥΧΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΣΑΣ.

«Μακάρι αυτό το ταξίδι να μας συντροφεύει και να μας φωτίζει στην υπόλοιπη ζωή μας.

«Αφιερωμένο στην ομάδα μου, την 3η ομάδα «ΤΙΤΑΝΕΣ» εθελοντών στη Λέρο.»

Άγγελος Καλογεράκος Κεντρικά Γραφεία

«Είχαμε κινητοποιήσει τους εργαζόμενούς μας για συμμετοχή στις εθελοντικές αποστολές και εκείνοι όχι μόνο ανταποκρίθηκαν με τρόπο συγκινητικό αλλά υπερέβηλαν εαυτούς! Αυτό είχα την ευκαιρία να το διαπιστώσω όταν πήγα στη Λέρο, δυστυχώς μόνο για ένα εικοσιτετράωρο. Σκοπός μου ήταν να στηρίξω και να εμπυκώσω τα μέλη της 3ης ομάδας που βρισκότουσαν ήδη στο νησί και να δω μήπως χρειαζόταν κάτι επιπλέον από αυτά που είχαμε προβλέψει. Τελικά, όχι μόνο δεν είχαν ανάγκη

από στήριξη και εμπύκωση, αλλά με παρέσυραν αμέσως με τον ενθουσιασμό και την προθυμία τους να προσφέρουν. Δούλευαν ακατάπαυστα, σχεδόν χωρίς διαλείμματα... Όταν οι άλλοι εθελοντές τελείωναν και τα μάζευαν, οι δικοί μας συνέχιζαν. Μάλιστα, εκείνο το βράδυ ήρθε ένα πλοίο και σπεύσαμε εμείς μέσα στη νύχτα να βρούμε πού θα κοιμηθούν οι άνθρωποι, να τους μοιράσουμε σκηνές, σκεπάσματα, ρούχα... Το επόμενο πρωί ξυπνήσαμε νωρίς για να συνεχίσουμε τη δουλειά. Πρό-

λαβα να δω αρκετά αλλά, αν με ρωτούσε κάποιος, δεν θα ήθελα να ξεχωρίσω ποιες περιπτώσεις ήταν οι πιο συγκινητικές. Θα ήταν άδικο... Θέλω απλώς να προσθέσω ότι, κατά βάθος, πιο πολλή βοήθεια πήρα εγώ από αυτή την εμπειρία, παρά έδωσα. Γι' αυτό ίσως και, την επομένη μέρα, δεν είχα καμία διάθεση να επιστρέψω στην Αθήνα. Προτιμούσα να μείνω και να συνεχίσω με την ομάδα μας.»

Έλενα Πεντζίκη

Καθηγήτρια γαλλικών στο Γενικό Λύκειο και στο 1ο Γυμνάσιο Λέρου

Η Έλενα ήρθε για πρώτη φορά στη Λέρο το 1995 ως αναπληρώτρια και ζει τα τελευταία 21 χρόνια στα Δωδεκάνησα, καθώς υπηρέτησε και σε άλλα νησιά, την Κάλυμνο και τους Λειψούς. Όπως λέει είναι μια Μακεδόνισσα που αναπνέει καλύτερα στη Λέρο.

«Το νησί είχε πάντα μετανάστες αλλά λίγους. Αναπτύσαμε κάποιες δράσεις, μαζεύαμε ρούχα, παπούτσια. Πιο ενεργά ασχολήθηκα από το Πάσχα του 2015 και μετά. Όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο δεν μπορείς να κλείνεις τα μάτια. Άρχισα λοιπόν να συμμετέχω συστηματικά. Τον Σεπτέμβριο ετοιμαζόμουν να φύγω για τη Ρόδο, να παρακολουθήσω ένα σχετικό σεμινάριο με τίτλο «Κι αν ήσουν εσύ;». Δύο ώρες πριν φύγει το πλοίο, μου τηλεφωνεί η Ματίνα Κατσιβέλη, από το Δίκτυο Αλληλεγγύης και μου λέει, 'μπορείς να έρθεις; Έχουμε ναυάγιο'. Της λέω, 'θα έρθω μέχρι να φύγει το πλοίο'. Όντως, όταν κατέβηκα στο λιμάνι, για δυο ώρες περίπου, μέχρι την αναχώρηση του πλοίου για Ρόδο, είδα καμιά εκατοστή ανθρώπους, που είχαν μόλις κατέβει από το σκάφος του Πολεμικού Ναυτικού.

Μόλις ένιωσαν την ασφάλεια της στεριάς κατέρρευσαν και άρχισαν να αγκαλιάζονται, κλαίγοντας και φωνάζοντας, καθώς πολλοί είχαν χάσει τα παιδιά τους.

«Η πρώτη ουσιαστική επαφή των μαθητών μου με το θέμα των προσφύγων ήταν όταν έγινε η απεργία της ΠΝΟ και το νησί πλημμύρισε κόσμο. Μου μετέφεραν εικόνες, μου έλεγαν 'κυρία, γίνεται χαμός κάτω, είδαμε έναν μεγάλο κύριο που λιποθύμησε από την πείνα. Σκεφτόμαστε να μαζέψουμε λεφτά να τους πάμε μπισκότα.' Τους λέω, 'μήπως είναι καλύτερα, αντί για μπισκότα, να μαγειρέψουμε φαγητό;'. Ήταν μια συγκλονιστική Κυριακή... Πάρα πολλοί μαθητές με τους γονείς τους και πολλοί φίλοι ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας και ήρθαν με κατσαρόλες και ταψιά στα χέρια, με γλυκά και φρούτα και χυμούς... 'Ό, τι μπορούσε ο καθένας. Δεν πιστεύαμε στα μάτια μας. Δεν περιμέναμε ότι θα ήταν τόσοι πολλοί εκείνοι που συμμετείχαν σε αυτή τη δράση. Τώρα έχουμε μείνει κάποιοι σταθεροί, που εξακολουθούμε να μαγειρεύουμε τις Κυριακές. Πολλές φορές δεν έφτανε το φαγητό για όλους... Δύσκολες Κυριακές...

Δύσκολο να βλέπεις εκείνο τον κόσμο που περίμενε τόση ώρα στην ουρά, να μην καταφέρνει στο τέλος να φάει... Ράγιζε η καρδιά μας!

«Τα παιδιά, οι μαθητές δηλαδή, ευαισθητοποιήθηκαν, μπήκαν σε μια διαδικασία να σκεφτούν, να αντιμετωπίσουν πιο συναισθηματικά. Έβλεπαν τα μωρά, ταυτίζονταν με τα μεγαλύτερα παιδιά. Τους εξηγούσα ότι τα πράγματα διαφέρουν ανάλογα από το ποια πλευρά τα κοιτάς και ότι υπάρχουν πάντα, σε όλα, πολλές, διαφορετικές οπτικές γωνίες. 'Κυρία, τώρα σκέφτομαι διαφορετικά', μου είπε μια μαθήτρια. Πρόσφατα, μια άλλη μαθήτρια μου είπε, 'κυρία, πίστευα ότι η Ευρώπη είναι ένα πολύ σπουδαίο πράγμα. Τώρα την ψάχνω...'. Οι νέοι άνθρωποι πρέπει να βλέπουν τι γίνεται γύρω στον κόσμο.

«Αυτή τη στιγμή συμβαίνουν κοσμοϊστορικά γεγονότα γύρω μας, μεγάλες ανατροπές. Δεν γίνεται να μένουμε αμέτοχοι, δε γίνεται να μην βλέπουμε και να καθόμαστε καθένας ασφαλής στο «οικοπεδάκι» του. Σ' αυτά τα δύσκολα χρόνια μόνο το «μαζί» θα μας βοηθήσει να τα καταφέρουμε.»

4^η ομάδα
8-14 Νοεμβρίου

Συνωστισμού συνέχεια

Με φόντο μια γενική απεργία στην οποία η ΠΝΟ μετείχε με νέα ακινητοποίηση των πλοίων, κάθε σκέψη για αποσυμφόρηση των νησιών, που είχαν κυριολεκτικά κατακλυστεί από απελπισμένους πρόσφυγες, απομακρύνθηκε πάλι. Είχε δημιουργηθεί συμφόρηση και θα χρειαζόταν αρκετός χρόνος έως ότου μπορέσουν όλοι να φύγουν για τον Πειραιά. Οι ελλείψεις σε τρόφιμα, φάρμακα, σκηνές και άλλα είδη πρώτης ανάγκης έκαναν τη ζωή των εθελοντών δύσκολη και των προσφύγων αφόρητη...

Γιώργος Κατσάβης Εργοστάσιο Ελευσίνας

«Αυτό που βρήκα συγκλονιστικό είναι ότι οι πρόσφυγες κουβαλούσαν τη ζωή τους στην πλάτη τους. Μιλούσα με έναν από αυτούς, ένα πολύ μορφωμένο παιδί που σπούδαζε δικηγόρος στην Ελβετία και τα παράτησε όλα για να γυρίσει πίσω στη Συρία και να μαζέψει το σόι του. Στη Λέρο βοηθούσε τους συμπατριώτες του ως μεταφραστής. Ένα άλλο παλικάρι, που φαινόταν ότι ήταν σε καλή οικονομική κατάσταση, μου έλεγε ότι είχε προσπαθήσει πολλές φορές, με όλους τους πιθανούς τρόπους να φύγει από τη Συρία και δεν μπορούσε. Κάποιος άλλος ήρθε για να του δώσουμε παπούτσια, του βρήκαμε το νούμερο που φορούσε και μετά ήθελε να μας δώσει λεφτά. Πρώτη φορά γνώριζαν την έννοια της ανθρωπιστικής βοήθειας. Ποιος ξέρει τι είχαν ζήσει αλλού...

»Εκεί συνειδητοποιείς πόσο εύκολα μπορεί να βρεθεί ο άνθρωπος σε παρόμοιες καταστάσεις... Ίσως, απλώς, θα ήταν καλύτερα να μέναμε δύο εβδομάδες αντί για μία, γιατί ουσιαστικά ξεκινούσες να προσφέρεις μετά τη 2η-3η μέρα.»

Πέτρος Κουρκουνάσιος Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Ήταν μια τρομερή εμπειρία, για όλους μας νομίζω. Προσωπικά, αυτό που έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση ήταν η ανθρωπιά των κατοίκων της Λέρου. Εμείς τρέχαμε όλη μέρα, από το πρωί ως το βράδυ, για να μοιράσουμε φαγητό, να φροντίσουμε μεγάλους και παιδάκια που δεν είχαν στεγνά ρούχα να φορέσουν, να απαλύνουμε κάπως τον πόνο τους. Κάποια στιγμή κατέβηκε και ο Τάκης Κανελλόπουλος να μας επισκεφτεί και να δει από κοντά πώς ήταν η κατάσταση εκεί και νομίζω ότι αυτό που είδε, δεν το περίμενε καθόλου. Δεν περιγράφονται αυτές οι σκηνές...»

Περισσότερες
Ιστορίες

Για την προσευχή...

«Η γωνιά της μεγάλης σκηνής έχει στρωθεί ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως χώρος προσευχής. Στη διάρκεια της μέρας αρκετοί επισκέπτονται το σημείο ενώ στην ομάδα τους υπάρχει και ένας πρόσφυγας μουφτής. Κάποια στιγμή με πλησίασε ένας νεαρός πρόσφυγας, χριστιανός στο θρήσκευμα και μου είπε ότι, κάνοντας με την οικογένειά του μια βόλτα στην παραλία, είδαν μια εκκλησία η οποία όμως ήταν κλειδωμένη. Το παράπονό του ήταν ότι οι μουσουλμάνοι πρόσφυγες είχαν έναν τόπο να προσευχηθούν, αντίθετα με τους ίδιους. Ρώτησα τον τοπικό ιερέα αν μπορεί να περάσει από τον καταυλισμό. Είχε κάποιους ενδιασμούς, όχι μόνο για το πώς θα αντιλαμβάνονταν την κίνηση του οι μουσουλμάνοι πρόσφυγες αλλά και για το πώς θα επικοινωνούσε με τους λιγοστούς Χριστιανούς. Το επόμενο πρωί ο άγνωστος πρόσφυγας φίλος μου με ευχαρίστησε που μεσολάβησα ώστε να μπορέσουν να ακούσουν, έστω και σε άλλη γλώσσα, τα θρησκευτικά λόγια του ιερέα...»

Ανέστης Σελεγγίδης Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Πηγαίνοντας στον τόπο του δράματος, διαχειρίζεσαι κατά κάποιον τρόπο τις τύψεις που έχεις όταν βλέπεις τα γεγονότα στην τηλεόραση, αναπαυόμενος στον καναπέ του προσωπικού σου γυάλινου κόσμου.

»Συνειδητοποίησα πως οι περισσότεροι μετανάστες ανήκαν στη μεσαία τάξη, σαν κι εμάς δηλαδή, κι όμως βρέθηκαν ξαφνικά στη δύσκολη θέση να αφήσουν πίσω την προσωπική τους ιστορία, τον κόσμο τους και να αναζητήσουν μίαν απροσδιόριστη σωτηρία. Περνούν λοιπόν στην Ελλάδα, ως ενδιάμεσο σταθμό και μετά θέλουν να φύγουν, να συνεχίσουν. Αλλά να πάνε πού; Κάπου που δεν τους περιμένει κανείς, κάπου που στο μυαλό τους έχει φτιαχτεί μια καλύτερη ζωή. Στο νησί, τους προσφέρονται τουλάχιστον τα ελάχιστα στοιχειώδη, στο υπόλοιπο ταξίδι τους δεν ξέρω τι μπορεί να τους προσφερθεί... Αυτούς όμως τους κινεί η ελπίδα και την ελπίδα δεν μπορεί κανείς να την τιθασεύσει ή να την σταματήσει.

»Θα ήθελα να μιλήσω για την αξιοπρέπειά τους, των περισσότερων τουλάχιστον, μέσα από δύο εικόνες. Η πρώτη εικόνα ήταν στην ουρά αναμονής για το φαγητό. Ενώ

υπήρχαν τάσεις δημιουργίας καώδους κατάστασης, μόλις τους ζητούσε να μπουν σε μια σειρά, πείθονταν και πειθαρχούσαν πολύ εύκολα στις οδηγίες. Η δεύτερη ήταν στο λιμάνι τα βράδια, όταν γεμίζαμε τα αυτοκίνητα με ρούχα και πηγαίναμε καμιά ώρα πριν την αναχώρηση του πλοίου, για να προσφέρουμε ό, τι μπορούσε να τους φανεί χρήσιμο για το ταξίδι. Εκεί γινόταν και η πιο ουσιαστική δουλειά από μεριάς μας. Πρόσεξα ότι αρκετοί διάλεγαν ρούχα και στη συνέχεια τα επέστρεφαν, όταν δεν τους ταίριαζε το νούμερο. Μέσα στην εξαθλίωσή τους, υπερικούσε το αίσθημα ότι αυτό το ρούχο θα ήταν ίσως χρήσιμο σε κάποιον άλλον και το επέστρεφαν, δεν το κρατούσαν ούτε το πετούσαν! Υπήρχαν και αρκετοί μορφωμένοι, οι οποίοι ενώνονταν με τις εθελοντικές ομάδες και βοηθούσαν σημαντικά, μεταφράζοντας οδηγίες, συμβουλές, πληροφορίες. Πολύτιμοι βοηθοί!

»Γύρω από το προσφυγικό δημιουργείται βέβαια και ένα σύστημα συμπεριφορών και ιδιοτελών συμπεριφορών. Η ανάληψη προμήθειας του φαγητού, ένα μέρος της οικονομίας του νησιού που λογικά εκείνη την περίοδο θα ήταν νεκρή, ακόμη και άν-

θρωποι που προσφέρονται να βοηθήσουν, παίρνουν ωστόσο στην πρώτη ευκαιρία και κανένα ρούχο γι' αυτούς, ιδίως τα ρούχα που είναι καινούρια...

»Κλείνοντας, να μιλήσω για τον συντονιστικό ρόλο που έπαιξε το Δίκτυο Αλληλεγγύης Λέρου, η λογική προσφοράς του οποίου ήταν, κατά τη γνώμη μου, η πλέον εθελοντική. Μαζί του συνταχθήκαμε και μείς, με διάθεση να προσφέρουμε ό, τι μπορούμε, διαθέσιμοι οποιαδήποτε ώρα και οπουδήποτε χρειαστεί, πρόσφυγες και μείς για λίγο από την δική μας ευμάθεια. Ίσως αυτή να είναι η διαφορά από τις Μ.Κ.Ο., η προφορά των οποίων δεν είναι αμελητέα, πολύ συγκεκριμένη ωστόσο στο ρόλο της και με δόσεις επαγγελματισμού κυρίως και πολύ λιγότερο εθελοντισμού.

»Ήταν μια εμπειρία δυνατή, την οποία θα την ξαναζούσα χωρίς δεύτερη σκέψη, μια εμπειρία που σου προσφέρουν οι πρόσφυγες. Ας πούμε ότι για χάρη τους, θα σκεφτούμε τουλάχιστον έναν κόσμο λίγο πιο δίκαιο. Κι αν στην πράξη αυτό κάποιος το κάνουν να εμφανίζεται ουτοπικό, ας είμαστε σίγουροι ότι αυτοί οι ίδιοι φοβούνται την σκέψη μας...»

Στέλιος Ταουσάνης Εργοστάσιο Καμαρίου

«Ήθελα από καιρό να κάνω κάτι εθελοντικά και μας δόθηκε η ευκαιρία. Φεύγοντας, ο συντονιστής της ομάδας, μας εξήγησε ότι ήμαστε ελεύθεροι να κινηθούμε στο νησί όπως κρίναμε, στο πλαίσιο βέβαια της αποστολής μας. 'Δεν σας βάζει κανείς το μαχαίρι στο λαιμό. Αν θέλετε να πάτε για ένα τσίπουρο, θα πάτε', είπε χαρακτηριστικά. Εμείς όμως πέρασε στη δουλειά και δεν σταματούσαμε λεπτό. Η αλήθεια είναι ότι δεν ένιωσα να υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες, δεν μου έμειναν άσχημες εικόνες. Στην αρχή δεν αντιλαμβανόσουν πόσο μεγάλη ήταν η ανάγκη οργάνωσης.

»Παράλληλα, έβλεπες και τις ιδιαιτερότητες του εθελοντισμού. Υπήρχε μια αντίδραση από την πλευρά πολλών ξένων εθελοντών, επειδή καθένας δούλευε με τη νοοτροπία της χώρας του και ήταν δύσκολο να συντονιστούν τόσο μεταξύ τους όσο και με τις αρχές.

»Τη μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη έδειχναν οι πρόσφυγες από τη Συρία, το Ιράν και το Ιράκ. Οι Αφγανοί δεν τους μοιάζουν... Μια εικόνα που έχει μείνει στο μυαλό μου είναι από την προτελευταία μέρα, που κάναμε διανομή φαγητού σε πρόσφυγες, οι οποίοι

είχαν μείνει δύο μέρες νηστικοί στο Φαρμακονήσι. Τρομερή σκηνή... Τους έβλεπες με τα κεφάλια σκυμμένα να μπαίνουν στην ουρά, σαν από ντοκιμαντέρ για το Άουσβιτς... Ένιωθες πως ό, τι τους πρόσφερε το δέχονταν με ανακούφιση και επιφυλακτικότητα ταυτόχρονα. Ήταν σαν να έλεγαν, άσε, θα δω τι θα κάνω... Βέβαια, όταν καταλάβαιναν ότι ήσουν εκεί για να τους βοηθήσεις, χαλάρωναν. Πάντως, για να πας εκεί χρειαζόσαι μια παρακίνηση. Πιο εύκολο είναι να πεις θέλω να πάω από το να το κάνεις...»

Αλέξανδρος Τσιρίκας Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Οι πρόσφυγες ήταν άνθρωποι με αξιοπρέπεια, παρά την τσαλακωμένη υπερηφάνεια τους. Εμείς τους νιώθαμε με τα μάτια κι ακούγαμε με την καρδιά. Τους κοιτούσαμε και καταλάβαινες τι ήθελαν, ένιωθες τη διακριτική ευγνωμοσύνη τους. Θυμάμαι έναν πιτσιρικά που περίμενε στην ουρά για το γεύμα, μου φίλησε το χέρι και μου χαμογέλασε. Μου έκανε μεγάλη εντύπωση αυτό. Τη μεγαλύτερη αγωνία είχαν οι μεγάλοι. Οι μικροί το ζούσαν σαν παιδιά, δεν μπορούσαν να συνειδητοποιήσουν τη σοβαρότητα της κατάστασης. Επτά μέρες που μείναμε εκεί δεν χρειαζόταν να μιλήσουμε, απλώς νιώθαμε. Παράξενο συναίσθημα αυτό...»

Ματίνα Κατσιβέλη

Υπεύθυνη Δικτύου Αλληλεγγύης Λέρου

«Εμείς δουλεύουμε ως ομάδα για τους πρόσφυγες από το 2002. Ξεκινήσαμε ως Επιτροπή Συμπαράστασης Μεταναστών Λέρου και συγκεντρώναμε γάλα, ρούχα, παπούτσια κλπ., για να τους τα μοιράζουμε. Είχαμε πολύ μεγάλες δυσκολίες. Η πιο εύκολη περίοδος ήταν μεταξύ 2007 και 2010, τότε που ο νομάρχης είχε εξασφαλίσει 3 ξενοδοχεία για την διαμονή των προσφύγων. Από το 2011 και μετά άρχισε να αυξάνεται πολύ η ροή εισόδου και να επιδεινώνονται οι συνθήκες, που κατέληξαν να είναι τραγικές. Το 2012 σκέφτηκα να δημιουργήσουμε το Δίκτυο Αλληλεγγύης Λέρου, που είναι μια ανεξάρτητη κίνηση πολιτών. Μοιράζαμε πράγματα στους ντόπιους που είχαν ανάγκη, ρούχα, σχολικά είδη, είχαμε κάνει και ένα ανταλλακτικό

παζάρι που λειτουργούσε πολύ καλά. Το 2015, αναγκαστικά, οι δράσεις μας επικεντρώθηκαν στους πρόσφυγες. Δεν βάζεις εσύ τις προτεραιότητες όπως θέλεις... Τις προτεραιότητες τις βάζει η ίδια η ζωή. Εστιαστήκαμε, λοιπόν, στο πώς θα διαχειριστούμε την κατάσταση.

»Γενικά, οι κάτοικοι αντέδρασαν πολύ καλά. Κάποια στιγμή όμως, με την απεργία της ΠΝΟ, υπήρχαν πρόσφυγες παντού, ακόμη και μέσα στις αυλές των σπιτιών. Τότε ενοχλήθηκαν αλλά, και πάλι, δεν τα έβαλαν μαζί τους. Ήξεραν απλώς ότι ένα μικρό νησί δεν μπορεί να σηκώσει τόσο κόσμο και περίμεναν να δοθούν κάποιες λύσεις. Εμείς φτιάξαμε και το κτήριο του ΠΙΚΠΑ –μια πρότυπη εγκατάσταση, με

θέρμανση, νερό, τα πάντα. Σήμερα το κρατάμε με νύχια και με δόντια, δίνουμε αγώνα για τα αυτονόητα. Το χειρότερο είναι ότι το μέλλον παραμένει εντελώς άγνωστο και υπάρχει μεγάλη ανησυχία για το κλείσιμο των συνόρων.

»Αυτά που δεν υποφέρονται είναι τα ναυάγια. Δεν αντέχεται να βλέπεις μια μάνα να χάνει τα παιδιά της. Παρόλα αυτά οι κυβερνήσεις παραμένουν αδιάφορες και αυτές που βοηθούν είναι μόνο οι κοινωνίες. Αν δεν υπήρχαν οι εθελοντές, θα είχαν πεθάνει άνθρωποι και στη στεριά. Οι εθελοντές έσωσαν την τιμή της ανθρωπότητας. Εσάς, σας αποκαλούσαν «οι Τιτάνες». Ήρθαν οι Τιτάνες, έλεγαν. Μπορεί να μην είχατε διακριτικά αλλά ο κόσμος γνώριζε...»

**Το Δίκτυο Αλληλεγγύης Λέρου είναι μέσα στις συλλογικότητες του Αιγαίου που προτείνονται από 230 ακαδημαϊκούς και εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες, τους οποίους κινητοποίησε ο Οργανισμός Ανασας για το Νόμπελ Ειρήνης.*

Τάκης Κανελλόπουλος

Κεντρικά Γραφεία

«Πηγαίνοντας στην Λέρο περίμενα να ζήσω την φρικιαστική ατμόσφαιρα που μου είχαν εμφυσήσει οι εικόνες και τα ακούσματα των ΜΜΕ. Περνώντας εκεί μια μέρα, αποκόμισα μια εν μέρει διαφορετική εικόνα. Ναι, είδα πόνο στα μάτια των προσφύγων, είδα εξαθλίωση αλλά είδα και ελπίδα για μια καλύτερη ζωή. Ωστόσο, ένιωσα μια περίεργη ηρεμία στην ατμόσφαιρα. Τόσο οι πρόσφυγες όσο και οι εθελοντές συνυπήρχαν, τολμώ να πω, αρμονικά.

Περπατούσαν αναμεταξύ τους χωρίς κανένα φόβο, χωρίς να νιώθουν απειλή. Έτσι ένιωσα κι εγώ. Όταν τους προσφέραμε ρούχα ή φαγητό, ερχόντουσαν με ηρεμία και σχετική τάξη, χωρίς ίχνος επιθετικότητας. Παιδιά μικρά, ηλικιωμένοι, οικογένειες ολόκληρες περίμεναν στωικά το ρούχο, το παιχνίδι ή το πιάτο με το φαγητό και το «ευχαριστώ» τους ήταν αληθινό.

»Απ' ό, τι έμαθα υπήρξαν παρατράγουδα κάποιες άλλες στιγμές. Όμως, ήταν οι

εξαιρέσεις. Τι κρίμα να διαμορφώνουμε απόψεις από εξαιρέσεις... Οι άνθρωποι αυτοί είναι στην μεγάλη τους πλειονότητα σαν κι εμάς. Ψάχνουν ένα καλύτερο αύριο, ψάχνουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Προτείνω σε όλους να ζήσουν μια παρόμοια εμπειρία. Όχι μόνο επειδή η προσφορά προς συνανθρώπους μας, μας γεμίζει, αλλά κι επειδή θα δουν, θα νιώσουν, και εν τέλει θ' αναθεωρήσουν κάποιες, λανθασμένες πιστεύω, απόψεις.»

5^η ομάδα
15-21 Νοεμβρίου

Επιστροφή στην «ομαλότητα»

Δεδομένου ότι όλα, πάντα, είναι θέμα σύγκρισης, η αποσυμφόρηση της Λέρου και των άλλων νησιών από τα πλήθη των εγκλωβισμένων προσφύγων που, επιτέλους, έπαιρναν το πολυπόθητο εισιτήριο για τον Πειραιά, έφερε μια επιστροφή στην «ομαλότητα». Μια ομαλότητα όμως –αν μπορεί να την πει κανείς έτσι– τραγική, με καθημερινές αφίξεις, συχνά ναυάγια και συνεχείς ελλείψεις...

Θεώνη Ερωτοκρίτου Κεντρικά Γραφεία

«23η Ιουλίου 1974, Κάτω Δίκωμο Κερύνειας. Οι εισβολείς έχουν αποβιβαστεί στον λιμάνι της Κερύνειας και πλησιάζουν στο χωριό. Οι κάτοικοι αρπάζουν τα μωρά τους και 2-3 ρούχα και αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τον τόπο τους. Κατευθύνθηκαν προς την Λευκωσία, θεωρώντας ότι απομακρύνονται από τον άμεσο κίνδυνο. Στήθηκαν πρόχειροι καταυλισμοί στις αυλές των σχολείων και στις αλάνες. Οι πρόσφυγες δέχονταν τη βοήθεια των οργανώσεων αλλά και την απλόχερη βοήθεια των εθελοντών, Ελλήνων και ξένων. Οι τραυματίες στα νοσοκομεία και στα πρόχειρα ιατρεία δέχονταν το αίμα των άγνωστων Ελλήνων εθελοντών εργαζομένων του Τιτάνα. Σ' αυτούς τους καταυλισμούς δέχτηκα και εγώ, μικρό παιδί τότε, τη βοήθεια και το χαμόγελο αυτών των ανθρώπων.

«9/10/2015 Αθήνα, Κεντρικά Γραφεία της ΑΕ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ. Ανακοίνωση εθελοντικής προσφοράς στους πρόσφυγες που φθάνουν στη Λέρο. Ποτέ μέχρι τότε δεν είχε περάσει από το μυαλό μου ότι, 41 χρόνια μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, θα μου δινόταν η ευκαιρία να συμμετάσχω στην εθελοντική ομάδα του Τιτάνα. Χωρίς δεύτερη σκέψη δήλωσα συμμετοχή.

«15-21/11/2015 Λέρος. Τα πρόσωπα ταλαιπωρημένα, η θλίψη στα μάτια, η απόγνωση ολοφάνερη. Χρειάστηκε ελάχιστος χρόνος ώστε να καταπιώ τον κόμπο που ανέβηκε στο λαιμό και να σκεφτώ ψυχρά και ψύχραιμα τον λόγο για τον οποίο προσγειώθηκα στο νησί. Όλες οι στιγμές είναι μοναδικές, καταγράφονται στο μυαλό χωρίς να μπορώ να αξιολογήσω τι να κρατή-

σω και τι να αποβάλω.

«Προσπάθησα να βοηθήσω με κάθε τρόπο, υλικά αλλά και ψυχικά. Συνάντησα ανθρώπους οι οποίοι ήταν ταλαιπωρημένοι και άπλυτοι για αρκετές μέρες. Με κοιτούσαν στα μάτια για να δουν αν τα σαπούνια που κρατούσα φτάνουν και γι' αυτούς. Το άρωμα της φρεσκάδας του σαπουνιού έκανε τα μάτια τους να αλλάξουν όψη. Μετά την κάλυψη των προσφύγων σε είδη πρώτης ανάγκης και ρουχισμού, σκέφτηκα να εστιάσω στα παιδιά του καταυλισμού. Έκανα την πρόταση στην ομάδα. Οι συνάδελφοι το δέχτηκαν με χαρά. Είχα προμηθευτεί μπαλόνια, χαρτιά και μαρκαδόρους από την Αθήνα, γρήγορα όμως ανακάλυψα ότι αυτά τα παιδιά έχουν ζήσει τόσο έντονες στιγμές που χρειαζόταν κάτι πιο δραστήριο για να μπορέσουν να ξεφύγουν, έστω και για λίγο, από ό, τι δυσάρεστο έχει φωλιάσει στο μυαλούδάκι τους. Προμηθευτήκαμε σχοινί για να παίξουμε σχοινάκι, κιμωλίες για να σχεδιάσουμε ένα «κουτσό» στο μπετόν, παίξαμε «περνά-περνά η μέλισσα», λίμπο και άλλα ομαδικά παιχνίδια που θυμηθήκαμε από τα παιδικά μας χρόνια ενώ με τα μπαλόνια έφτιαξα λουλούδια και σκυλάκια που δώσαμε στα παιδιά. Η έκπληξη για μένα ήταν όταν άρχισαν να συμμετέχουν και οι γονείς τους. Τα παιδιά ζωγράφισαν αρκετές ζωγραφιές που μου έδωσαν για να με ευχαριστήσουν. Η λάμπη στα μάτια τους θα μείνει για αρκετό καιρό στο μυαλό μου.

«Η πλειονότητα αυτών των προσφύγων οδηγήθηκε το ίδιο βράδυ στο λιμάνι του νησιού ώστε να συνεχίσουν το ταξίδι τους

για ένα καλύτερο αύριο για τους ίδιους και τα παιδιά τους. Αρκετοί από αυτούς αποχαιρέτησαν την ομάδα μας δακρυσμένοι, γιατί αισθάνθηκαν ότι στο μικρό ελληνικό νησί υπήρξαν άνθρωποι που τους προσέγγισαν, προσφέροντας τους λίγα αγαθά και ζωντάνεψαν την ελπίδα. Εκεί με πλησίασε μία μικρή και μου έδωσε ένα διπλωμένο χαρτί. Όταν το ξεδίπλωσα και είδα αυτό που είχε αποτυπώσει δεν μπορούσα παρά να ανοίξω την αγκαλιά μου και να κρατήσω για λίγο μέσα της την μικρούλα. Στον ίδιο χώρο με συνάντησε μια γερόντισσα η οποία με ρώτησε αν μου έχει περισσέψει κάποιο μπαλόνι και αν μπορώ με αυτό να της φτιάξω ένα λουλούδι. Έφτιαξα το λουλούδι και της το έδωσα, αυτή με τη σειρά της το μύρισε και μου το έδωσε πίσω, λέγοντας μου ότι η κίνηση που κάναμε για τα παιδιά τους ήταν σαν την φρεσκάδα του λουλουδιού.

«Το κάθε δάχτυλο της παλάμης μας μπορεί να κινηθεί μόνο του αλλά αν καταφέρουν να συντονιστούν τα δάχτυλα με την παλάμη, καταφέρνουν αξιοθαύμαστες κινήσεις. (ΕΤΑΙΡΙΑ= παλάμη, ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ / ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ = δάχτυλα). Ευχαριστώ γι αυτό που με βοηθήσατε να προσφέρω και να ζήσω. Εύχομαι ο Συριακός λαός να είναι ο τελευταίος λαός που ζει τον ξεριζωμό και την προσφυγιά. Μακάρι η ευχή να γινόταν πράξη.

«Πρόσφυγας 41 χρόνια αλλά αισθάνομαι τυχερή γιατί βρέθηκαν δίπλα μου ΑΝΘΡΩΠΟΙ.»

Γιώργος Ναλπάντης Λατομείο Ταγαράδων

«Αρχικά, όταν κληρώθηκα, ένιωσα μεγάλη χαρά καθώς ο εθελοντισμός και μόνο ως έννοια έχει μεγάλη σημασία. Όταν, δε, γίνεται με αγάπη και μεράκι τα αποτελέσματα είναι σπουδαία. Η πρώτη μέρα στη Λέρο ήταν δύσκολη, αυτό που αντικρίσαμε ήταν πολύ δυσάρεστο. Άνθρωποι μεγάλοι, μικρά παιδιά, άντρες, γυναίκες με ελάχιστα πράγματα, ταλαιπωρημένοι και κουρασμένοι να χρειάζονται άμεση βοήθεια

σε ρούχα, φαγητό κλπ.

»Νιώσαμε θλίψη, πόνο και υποσχεθήκαμε, καθένας στον εαυτό του, πως θα κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να δώσουμε χαρά. Πατί, όσο περνούσαν οι μέρες, καταλάβαμε ότι οι άνθρωποι αυτοί δεν θέλουν μόνο τα απαραίτητα αλλά έχουν ανάγκη από αγάπη, φροντίδα και ανθρώπους να είναι δίπλα τους σ' αυτές τις δύσκολες ώρες.

»Προσπαθήσαμε να τους κάνουμε να χαμογελάσουν με διάφορους τρόπους –παιχνίδια, αστεία, συζητήσεις κλπ., ώστε να ξεχαστούν και να νιώσουν ωραία. Όλοι βοηθήσαμε με όλες τις δυνάμεις ώστε να πετύχουμε το σκοπό μας και ο καθένας μας να νιώσει περήφανος και ηθικά ικανοποιημένος. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω την εταιρία για την δυνατότητα που μου έδωσε να ζήσω αυτή τη μοναδική εμπειρία.»

Ιώβ Πεχλιβανίδης Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Αγαπημένη μου μάνα

Ένα email με θέμα ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΛΕΡΟΥ με έκανε να θυμηθώ εσένα.

»Έζησες και εσύ την προσφυγιά. Δεν ήξερες τη γλώσσα, δεν ήξερες πού πήγαινες. Μέσα σου ο φόβος. Θυμάμαι τα λόγια σου: 'Μας φέρθηκαν καλύτερα και από τους Έλληνες', 'μπορεί να μην ξέραμε τη γλώσσα αλλά με τη νοηματική τα καταφέραμε'.

»Δήλωσα αμέσως συμμετοχή γιατί ήθελα να δώσω ό,τι έδωσαν τότε σε σένα: ΕΛΠΙΔΑ. Μαζί μου πήρα το αγαπημένο σου κόκκινο παλτό. Είμαι σίγουρος πως θα ήθελες να ζεστάνει το σώμα μιας ταλαιπωρης γυναίκας, μιας γυναίκας που ζει τώρα ό,τι ακριβώς έζησες και εσύ στο παρελθόν. Πρέπει να σου πω ότι έπιασε τόπο. Ήταν με ένα μόνιμο χαμόγελο, όπως και εσύ. Με τα λίγα τούρκικα που ήξερα κάναμε κουβέντα. Μου περιέγραψε την ταλαιπωρία που βίωσε με την οικογένειά της. Στο τέλος, με πήρε αγκαλιά της και με αποκάλεσε 'Όγλούμ' που σημαίνει 'παιδί μου'...»

Μιχάλης Τόκας Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Είχα την ευκαιρία να ζήσω μία έντονη εμπειρία, μέσω της αξιόπαινης πρωτοβουλίας της εταιρίας μας. Βασικό μέλημά μας ήταν η επίλυση των πρακτικών ζητημάτων που αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που έφταναν στο νησί και στη συνέχεια η ηθική υποστήριξή τους. Προσπαθήσαμε να αξιοποιήσουμε κάθε ώρα της ημέρας, ώστε να διευκολύνουμε την παραμονή τους. Επιπλέον, τους παρείχαμε τα απαραίτητα εφόδια για να συνεχίσουν το ταξίδι τους προς αναζήτηση μίας καλύτερης τύχης. Τα λόγια ευγνωμοσύνης τους τη στιγμή του αποχαιρετισμού και η αγάπη που εισπράξαμε δείχνουν την απήχηση που είχε η παρουσία μας. Επέστρεψα πλούσιος σε συναισθήματα και ευχόμενος η προσπάθεια του Τιτάνα να βρει και άλλους μιμητές.»

Περισσότερες
Ιστορίες

Παιδική χαρά...

«Ο καταυλισμός έχει μετατραπεί σε παιδική χαρά. Οι φωνές και τα γέλια των παιδιών δίνουν μια αισιόδοξη νότα. Η ομάδα μας ζωγραφίζει και παίζει μαζί τους. Ένας μικρούλης περιμένει την σειρά του για να πάρει ένα μπαλόνι, το κρατά στα κεράκια του και, όταν το μπαλόνι σκάει, μπαίνει πάλι στη σειρά, απλώνοντας το κεράκι του. Του είπα ότι δεν ήταν σωστό να πάρει δεύτερο μπαλόνι πριν πάρουν όλα τα παιδιά. Ο μικρός μου απάντησε ότι δεν ήταν για τον ίδιο αλλά για τον μικρό του αδερφό, ο οποίος ήταν στην σκηνή. Του είπα να πει στο αδερφάκι του να μην ντρέπεται και να έρθει έξω μαζί με όλα τα άλλα παιδιά για να συμμετέχει στο παιχνίδι μας. Ο μικρός κατέβασε το κεφάλι, στάθηκε για λίγο και έφυγε τρέχοντας. Σε λίγο έφερε τον αδερφό του, κρατώντας τον στην αγκαλιά του. Ήταν παράλυτος...»

Νίκος Χατζόπουλος Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Είναι μια εμπειρία που θα μου μείνει για μια ζωή αποτυπωμένη στο μυαλό. Άλλο να τα παρακολουθείς στην τηλεόραση και άλλο από κοντά. Έβλεπα μικρά παιδιά πεινασμένα, ταλαιπωρημένα κι έβαζα στη θέση τους τα δικά μου παιδιά. Μια μέρα ήρθε ένας Σύριος πρόσφυγας που είχε τρομερό πονοκέφαλο. Έψαξα και του βρήκα παυσίπονο και όταν έφευγε με το πλοίο, εκείνος, ένα πανύψηλο παλικάρι, ενάμιση κεφάλι ψηλότερός μου, ήρθε, πήρε το κεφάλι μου στα χέρια του και με φίλησε στο μέτωπο, μόνο και μόνο επειδή τον είχα βοηθήσει. Κρίμα που δεν ήξερα αγγλικά να του μιλήσω, να μάθω μετά τι απέγινε. Επικοινωνούσαμε με τη γλώσσα των χειρών. Με στενοχώρησε πολύ αυτό στη Λέρο, η δυσκολία της γλώσσας, να μη μπορείς να συνεννοηθείς. Νιώθεις ένα μηδενικό όταν έρχεται κάποιος να σου ζητήσει κάτι και δεν καταλαβαίνεις τι θέλει. Διαφορετικά, θα μπορούσα να είχα προσφέρει πολύ περισσότερα...

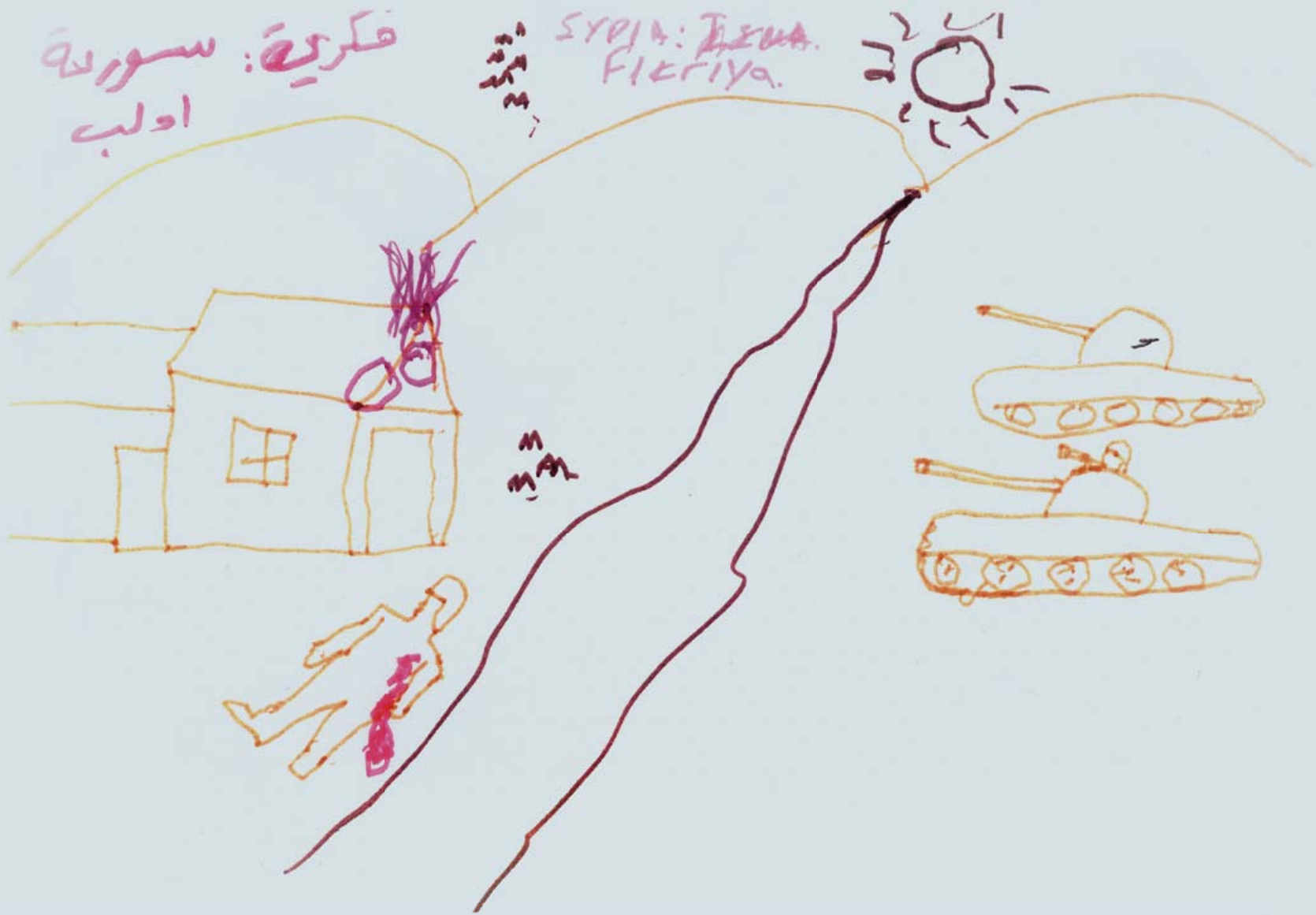
»Σκέφτομαι ότι εμείς, τελικά, τα έχουμε όλα. Εκείνοι πάνε στο άγνωστο, χωρίς τίποτα στα χέρια. Αξέχαστη θα μου μείνει η εικόνα ενός παιδιού 5 ετών περίπου που ο αστυνομικός του πήρε το φαγητό μέσα από τα χέρια επειδή δεν ήταν η δική του σειρά να φάει. Κάθε μέρα έτρωγαν οι «παλιοί», δηλαδή εκείνοι που είχαν έρθει την προηγούμενη και ήταν ήδη δυο μέρες νηστικοί. Δεν θα ξεχάσω τα ματάκια του, πώς με κοίταζαν όταν του έδωσα κάτι.»

Περισσότερες
Ιστορίες

Επιστροφή στην οικογένεια...

«Ήταν το τελευταίο μεσημέρι που περνούσαμε στο νησί. Πολλοί πρόσφυγες είχαν παραλάβει το έγγραφο καταγραφής από την αστυνομία και είχαν την άδεια να βγουν από το χώρο του καταυλισμού. Αρκετοί από αυτούς έτρεξαν να προμηθευτούν κάρτες χρόνου ομιλίας ώστε να μπορέσουν να μιλήσουν με τους δικούς. Μας πλησίασε ένας άνδρας πολύ αγχωμένος. Μας έδειχνε το τηλέφωνό του και κάτι προσπαθούσε να μας πει. Φωνάξαμε κάποιον συμπατριώτη του που ήξερε αγγλικά. Στην οθόνη του κινητού είχε αποτυπωθεί ένας αριθμός που παρέπεμπε σε τηλεφωνικό αριθμό της Αθήνας. Ο πρόσφυγας είχε καταφέρει να έρθει στην Χώρα μας τον Αύγουστο, έχοντας μαζί του το 9 μηνών παιδί του. Οι Λιμενικές αρχές στον Πειραιά διαπίστωσαν ότι τα δικά του έγγραφα ήταν ελληνικά. Του μωρού όμως ήταν πλήρη και μπορούσε να μείνει στην Ελλάδα. Έτσι, έστειλαν τον πατέρα πίσω στη χώρα του και το παιδί στο ΠΙΚΠΑ. Εκείνος προσπαθούσε για μήνες να μαζέψει τα δικαιολογητικά που θα του επέτρεπαν να επιστρέψει στη χώρα μας και να πάρει το παιδί του. Αυτό που ήθελε από εμάς ήταν να επικοινωνήσουμε με το ΠΙΚΠΑ και να τους εξηγήσουμε την κατάσταση. Οι υπάλληλοι εκεί τον καθυσάχασαν ότι, καταθέτοντας τα έγγραφα στην αρμόδια υπηρεσία, θα μπορούσε σε λίγες μέρες να κρατήσει και πάλι στην αγκαλιά του το μωρό του...»

6^η ομάδα
22-28 Νοεμβρίου

Αποχαιρετισμός

Στα τέλη Νοεμβρίου οι αποστολές του Τιτάνα ολοκληρώθηκαν. Αν δεν υπήρχε η επίγνωση ότι το προσφυγικό ζήτημα είναι ιδιαίτερα σύνθετο, πολύπλοκο και δυσεπίλυτο, θα χαιρόντουσαν όλοι με τα αποτελέσματα της μεγάλης προσφοράς των εθελοντών εργαζομένων, που ανέβασαν ψηλά τον πήχη της αλληλεγγύης και τον πέρασαν με άνεση. Κάθε αίσθημα ικανοποίησης, όμως, επισκιάζεται από την σκληρή πραγματικότητα που παρακολουθούμε καθημερινά στα δελτία ειδήσεων και η οποία δεν αφήνει πολλά περιθώρια για χαμόγελα...

Αιμίλιος Γεωργίου Κεντρικά Γραφεία

«Προσπαθώντας να συμπυκνώσω στον ελάχιστο δυνατό χώρο, την εικόνα από την προσφυγική ροή στη Λέρο, την εβδομάδα 22-28 Νοεμβρίου:

»Αυτό που έβλεπες ήταν ομάδες ανθρώπων που αντιπροσωπεύουν το σύνολο των ηλικιών, από διαφορετικές χώρες και κοινωνικά στρώματα, με μια έντονη εσωτερική αξιοπρέπεια και στωικότητα, σε σαφή αντίθεση με την εξωτερική ανέχεια και ταλαιπωρία τους και με μια έντονη ελπίδα στα μάτια και το λόγο τους, για μια Βόρεια Ευρώπη όπως την έχουν οραματιστεί.

- Έχουν φτιάξει μια νοητή εικόνα και μια ελπίδα για την Ευρώπη, που δεν διαμορφώθηκε ποτέ στους γηγενείς Ευρωπαίους. Πρόκειται μάλλον για ένα δημιουργήμα εσωτερικής αναγκαιότητας για επιβίωση.
- Τα παιδιά, παρότι ταλαιπωρημένα, φαίνεται να ξεφεύγουν ευκολότερα απ' την ωμή πραγματικότητα, μέσα απ' το παιχνίδι, αυτοσχεδιάζοντας με απλά πράγματα στον καταυλισμό. Είχα χρόνια να δω παιδιά να γίνονται ευτυχισμένα –και τα μάτια τους να λαμπυρίζουν –με μια

καραμέλα.

- Για τους μεγάλους –και ειδικότερα τους υπερήλικες– τα πράγματα είναι διαφορετικά. Διακρίνεται στο βλέμμα τους, παρότι λεκτικά διατυπώνουν την ίδια ελπίδα για κάποιο μέλλον (προσωπικά δυσχεραίνομαι να αντιληφθώ ποιιά μορφή ακριβώς).
- Δεν θα ήθελα να σκεφτώ πώς πιθανόν θα αντιδράσουν, αν το όνειρο καταρρεύσει και η πραγματικότητα που θα αντιμετωπίσουν στις τελικές χώρες υποδοχής, τους διαφεύσει.
- Σε κάθε περίπτωση, φαίνεται ότι αυτό που τους δίνει δύναμη να συνεχίσουν είναι η ίδια η ελπίδα για κάτι καλύτερο.
- Δεν μπορώ να πω με σιγουριά αν «η ελπίδα πεθαίνει τελευταία», όμως είμαι σίγουρος ότι μπορεί να δώσει στο όν δυνατότητα να συνεχίσει, ακόμα κι εκεί όπου δεν υπάρχει –πρακτικά– ορατός ορίζοντας (η εικόνα του πισιρικά που μόλις πήρε το χαρτί ταυτοποίησης από την Αστυνομία, τραβήχτηκε πίσω στην ουρά και σηκώνοντας ψηλά και τα δυο του χέρια, φώναξε μ' όλη του τη δύναμη "thank you Grecia", (Ευχαριστώ Ελλάδα!).»

«Σ' αυτόν τον κόσμο, περπατάμε πάνω στη στέγη της κόλασης χαζεύοντας τα λουλούδια.» Kobayashi Issa (1763-1827)

Σταυρούλα Δημοπούλου Κεντρικά Γραφεία

«Επιστροφή από τη Λέρο στην καθημερινότητα όπως την έχουμε χτίσει όλοι για τη ζωή μας, για την οικογένειά μας, για τους φίλους μας, για όλους που μας περιβάλλουν...

»Τελικά ποιά είναι η πραγματικότητα; Είναι αυτή που έζησα 7 μέρες σε αυτό το νησί, δίπλα στους πρόσφυγες, δίπλα σε οικογένειες με μικρά παιδιά, από ημερών έως εφήβους, δίπλα σε γέρους που είχαν υπό την προστασία τους τα εγγόνια τους αλλά και άλλα παιδιά που δεν είχαν συγγενική σχέση μεταξύ τους, απλά τα είχαν πάρει μαζί τους για έναν άλλον κόσμο μακριά από σφαίρες, πόλεμο, πτώματα...

»Η πραγματικότητα είναι τα συναισθήματα που βίωνα 12 και 15 ώρες σε έναν καταυλισμό γεμάτο από ανθρώπους που τους διακατείχε η απόγνωση, η πείνα, ο φόβος του αγνώστου, του τι θα συναντήσουν στην πορεία τους, ο τρόμος για το εάν θα φτάσουν όλοι μαζί εκεί που οι ίδιοι θεω-

ρούν ότι θα είναι επιτέλους ο τελικός τους προορισμός...

»Πραγματικότητα είναι ο πόνος που ένιωθα, βλέποντάς τους να έρχονται βρεγμένοι, πεινασμένοι, διψασμένοι, ταλαιπωρημένοι από το Φαρμακονήσι και ζητούσαν απλά ένα ζεστό χέρι βοήθειας για να νιώσουν ότι τελείωσε ο Γολγοθάς τους...

»Πραγματικότητα είναι ο σεβασμός που ένιωθα, βλέποντας το βλέμμα τους όταν τους δίναμε ένα ρούχο ή παπούτσια, ασχέτως εάν ήταν 2 νούμερα μεγαλύτερα, και το «ευχαριστώ Έλληνες» που μας έλεγαν μέσα από την καρδιά τους...

»Πραγματικότητα είναι το δάκρυ που έτρεχε όταν έπαιρνα στα χέρια μου τα μωράκια των 15 ημερών και έβλεπα την μητέρα τους να με κοιτάει με εμπιστοσύνη...

»Πραγματικότητα είναι το χαμόγελο που είχα όταν έρχονταν τα παιδάκια και με αγκάλιαζαν σφικτά-σφικτά όταν τους έδινάνα μία μικρή τσάντα με διάφορα δωράκια

μέσα για να περνούν την ώρα τους στον καταυλισμό...

»Πραγματικότητα είναι όταν, στην ομάδα μου των 5 ατόμων που πήγαμε στη Λέρο, έβλεπα τους άντρες να λυγίζουν και να προσπαθούν να κρύψουν το δάκρυ τους και έκαναν τα αδύνατα δυνατά για να χαρίσουν ένα χαμόγελο σ' αυτούς τους ανθρώπους, ασχέτως εάν ξέραμε ότι στην πορεία τους θα το χάσουν αυτό το χαμόγελο...

»Αυτά και άλλα συναισθήματα που ένιωσα καθημερινά εκεί δεν μπορούν να αποτυπωθούν σε ένα κομμάτι χαρτί. Μένουν απλά στην καρδιά μου και ευχαριστώ την ομάδα μου, που βρεθήκαμε εκεί μαζί και βιώσαμε όλα αυτά τα θετικά και αρνητικά που θα μείνουν για πάντα στην ψυχή μας και στο μυαλό μας, όπως και τον Τιτάνα που μας έδωσε αυτή την ευκαιρία να ζήσουμε από κοντά το τι μπορεί να κάνει άνθρωπος σε άνθρωπο...»

Γιάννης Σεραφειμίδης Εργοστάσιο Νέας Ευκαρπίας

«Το ταξίδι στη Λέρο ήταν μια εμπειρία ζωής που δεν είναι εύκολο να μοιραστείς αλλά που θα μου μείνει αξέχαστη. Η συμμετοχή σε όποια δράση αφορά στην ανακούφιση του συνανθρώπου, χωρίς οποιοδήποτε συμφέρον και νομίζω ότι σε κάνει λίγο καλύτερο άνθρωπο. Στον Τιτάνα ήρθα σχετικά μεγάλος και νιώθω ότι αυτή η δράση της εταιρίας, όπως και άλλες δραστηριότητές της, μου επιστρέφουν ό,τι έχω επενδύσει σ' αυτήν.

»Σε έναν κόσμο όπου όλα κοστολογούνται και αξιολογούνται, πέντε άνθρωποι διαφορετικών ηλικιών, θέσεων, από κάθε γωνιά της Ελλάδος, που δεν γνωρίζονταν μεταξύ τους, δέθηκαν με έναν υπέρτατο σκοπό, δούλεψαν και πρόσφεραν τη μικρή τους βοήθεια στην ανακούφιση του

δράματος των προσφύγων, χωρίς κανένα συμφέρον. Η εταιρία φρόντισε να διασφαλίσει την αγνή της πρόθεση και να λειτουργήσει επικουρικά στις ήδη υπάρχουσες δομές και το πέτυχε. Στο νησί λειτουργούσαμε με τα μικρά μας ονόματα, χωρίς δεσμεύσεις, χωρίς διαφήμιση, χωρίς τύψεις για την «ασφαλή» ζωή μας μπροστά στο δράμα που εξελισσόταν. Νομίζω ότι, με την βοήθεια της εταιρίας, πήγαμε λίγο πιο μακριά τα όρια μας ως άνθρωποι.

Μπορεί να ήμασταν λίγοι και μικροί απέναντι στα παγκόσμια παιχνίδια και συμφέροντα αλλά ήμασταν εκεί. Άλλωστε κάπως έτσι δεν ξεκινάνε όλα;

»Επιστρέφοντας στην καθημερινότητα μας, καθένας αναρωτήθηκε, πιστεύω, έστω και λίγο, για την έως τώρα ζωή του και η σιωπηλή επιβράβευση στα μάτια των αγαπημένων του ανθρώπων είναι η ΛΕΡΟΣ.»

Γιάννης Τόλης Εργοστάσιο Δρεπάνου

«Λέρος –το νησί της Άρτεμις, το νησί των κυνηγημένων προσφύγων, το νησί που μου άλλαξε τη ζωή! Εκεί, γνώρισα ένα λαό σοφό, φιλότιμο, ευγενικό και αρκετά ήσυχο, ο οποίος αναγκάστηκε να ξεριζωθεί από την πατρίδα του για να γλιτώσει από τον πόλεμο. Άτομα κάθε ηλικίας κατέφθαναν καθημερινά σε εξασθενημένη κατάσταση από την Τουρκία στο Φαρμακονήσι κι από 'κει περίμεναν να δουν το καράβι για τη Λέρο.

»Πολλές φορές οι υπηρεσίες αδυνατούσαν να προσεγγίσουν, εξαιτίας των άσχημων καιρικών συνθηκών και ως εκ τούτου ουκ ολίγες φορές έφθαναν στον καταυλισμό μούσκεμα από το θαλασσινό νερό, πεινασμένοι και εξασθενημένοι. Ερχόμενοι, λοιπόν, στο νησί και εν συνεχεία στο κέντρο υποδοχής προσφύγων τρέχαμε για να τους παράσχουμε στέγη, ρούχα, φαγητό και, όταν ήταν αναγκαίο, ακόμα και φάρμακα.

»Τους δώσαμε όλη μας τη ψυχή και μας αντάμειψαν με την αγάπη τους. Κάθε δεύτερη μέρα είχε καράβι με προορισμό τον Πειραιά. Για το λόγο αυτό, από νωρίς το απόγευμα δίναμε σε όσους ήθελαν να φύγουν κασκόλ, σκουφιά, γάντια και κουβέρτες, ενώ στα παιδάκια προσφέραμε σοκολάτες, τσιστ και τσάντες ανάλογα με το φύλο τους, που περιείχαν παιχνίδια, κούκλες και μαρκαδόρους. Καθημερινός μας στόχος ήταν να μη λείπει τίποτα τόσο στα παιδιά, όσο και στους ενήλικες. Η εμπειρία αυτή με έκανε να νιώσω δυνατός και η συμβολή της ομάδας μου ήταν αξιοσημείωτη. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι έχουμε δυο χέρια –το ένα για τον εαυτό μας και το άλλο για να βοηθάμε τους συνανθρώπους μας!»

Μανώλης Τσιβουράκης

Λατομείο Λέρου

«Το θέμα της εισόδου μεταναστών και προσφύγων στην χώρα μέσω του νησιού της Λέρου είναι ένα θέμα που υφίσταται για περισσότερο από μια δεκαετία. Σημαντική αύξηση των ροών παρατηρήθηκε από το καλοκαίρι του 2014 και από τότε οι αριθμοί των ανθρώπων που μετακινούνται έχουν μια διαρκώς αυξητική τάση.

«Τον Σεπτέμβριο του 2014, για πρώτη φορά αισθανθήκαμε πόσο πολύ μας αγγίζει αυτό το θέμα, όταν ένα πρωί βρήκαμε στην παραλία του λατομείου σωσίβια και μπουκάλια νερού. Αργότερα ενημερωθήκαμε πως είχαν αποβιβαστεί πρόσφυγες, οι οποίοι και είχαν εντοπιστεί από το λιμενικό σε γειτονική του λατομείου περιοχή.

«Μετά τον Φεβρουάριο του 2015, το νησί άρχισε να αντιλαμβάνεται την έκταση του προβλήματος. Μεγάλες ομάδες προσφύγων να μετακινούνται με τα πόδια, προσπαθώντας να πάρουν από Αστυνομία και Λιμενικό τα απαραίτητα έγγραφα και στην συνέχεια να πάρουν εισιτήρια για να φύγουν με το πλοίο της γραμμής. Η αντίδραση της Δημοτικής αρχής ήταν άμεση, συγκεντρώνοντας όλες τις υπηρεσίες σε ένα μέρος, κάνοντας την ζωή όλων πιο εύκολη, αλλά από τα τέλη Μαΐου του 2015 και μετά, το θέμα πήρε διαστάσεις που κανείς δεν περίμενε. Μόνο στο λατομείο της

Εταιρίας αποβιβάστηκαν μέσα σε 20 ημέρες περισσότεροι από 220 πρόσφυγες.

«Παρόλα αυτά η κατάσταση παρέμενε διαχειρίσιμη, με εξαίρεση την καρδιά της τουριστικής περιόδου, όπου η πληρότητα των πλοίων δεν διευκόλυνε καθόλου την αναχώρηση προσφύγων για τον Πειραιά. Συγκεκριμένα, μετά τα τέλη του Ιουλίου, ο μέσος χρόνος παραμονής των προσφύγων στη Λέρο, που μέχρι τότε ήταν 3-5 ημέρες, έφτασε να είναι 15-20 ημέρες. Δεύτερη τέτοια εξαίρεση ήταν η φθινοπωρινή απεργία της ΠΝΟ. Και τις δυο φορές κατέληξαν να συγκεντρωθούν περισσότεροι από 4.000 άνθρωποι στο νησί.

«Οι κάτοικοι της Λέρου δείχνουν μεγάλο σεβασμό, νιώθουν τα προβλήματα, έχουν μεγάλες ευαισθησίες και είναι ιδιαίτερα φιλόξενοι. Το ζήτημα είναι πως όλοι έχουν ανοχές και όσο βλέπουν ότι δεν τελειώνει το πρόβλημα, κουράζονται και ανησυχούν. Στο νησί υπάρχει διάθεση να βρεθεί μια λύση που να περιλαμβάνει και το ίδιο το νησί, αρκεί βέβαια να γίνουν σεβαστά τα δικαιώματα όλων των εμπλεκομένων.

«Οι εθελοντές μας ήρθαν αποφασισμένοι και με μεγάλη όρεξη για προσφορά. Με την πρώτη ομάδα η κατάσταση ήταν πιο δύσκολη. Δεν υπήρχε εμπειρία και έπρεπε

στην πράξη να βρεθεί ένας παραγωγικός τρόπος δράσης και μια ισορροπία μεταξύ όλων των εμπλεκομένων. Με τον καιρό βρήκαμε τον χώρο δράσης μας και ειδικά από την δεύτερη ομάδα και μετά, καθιερωθήκαμε ως «Τιτάνες» και το όλο εγχείρημα κύλησε πιο εύκολα. Νομίζω πως η συνολική προσφορά της Εταιρίας, τόσο με τους εθελοντές όσο και με την υλικότεχνική υποστήριξη στον Δήμο για την δημιουργία προσωρινών καταυλισμών, άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις σε όλους.

«Τα δικά μου αισθήματα γι' αυτή την εμπειρία ήταν ανάμεικτα –τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Έχανε την ελπίδα όταν σκεφτόσουν τότε αυτοί οι χιλιάδες άνθρωποι θα βρουν ένα σπιτικό. Έβρισκες την ελπίδα όταν έβλεπες πως η τοπική κοινωνία και οι εθελοντές τους αγκάλιαζαν σε αυτή την δοκιμασία που περνούν. Στενοχωριόσουν όταν έβλεπες κακοπροαίρετους ανθρώπους με στείρα λογική. Ήσουν χαρούμενος όταν έβλεπες ανθρώπους έτοιμους να προσφέρουν τα πάντα χωρίς να τους ενδιαφέρει το προσωπικό κόστος.

«Η γέυση όμως που σου μένει στο τέλος είναι πικρή. Αυτοί οι άνθρωποι δεν χρειάζονται ούτε φαγητό ούτε ρούχα. Χρειάζονται μια καινούρια ζωή και μέλλον –και αυτό είμαστε πολύ μικροί για να το προσφέρουμε.»

Δημήτρης Τσαρακτσίδης

Κεντρικά Γραφεία

«1924: ο παπούς μου Δημήτρης Τσαρακτσίδης παλικάρι 20 ετών τότε, διανύοντας με τα πόδια ατέλειωτα χιλιόμετρα και ακολουθώντας τις προσφυγικές ουρές από την Ανατολική Ρωμυλία, καταφέρνει να σωθεί μαζί με την οικογένειά του.

«Η Σουλτάνα Μαντσίδου, κοριτσάκι 10

ετών, που στην συνέχεια θα γινόταν η γυναίκα του, ακολουθώντας τους ίδιους δρόμους, χάνει τους γονείς της που δεν καταφέρνουν να επιζήσουν στη δύσκολη αυτή πορεία. Μόνο τους 6 μικρά αδελφάκια σκορπίζουν στους πέντε ανέμους «έκρυβα το ψωμί στο χώμα σαν τα σκυλιά για να

μπορέσω να ζήσω...», έλεγε τις λίγες φορές που μίλησε γι' αυτά που πέρασε.

«Οκτώβριος 2015: βρέθηκα μαζί με τους εθελοντές του TITANA στη Λέρο για λίγες μέρες, για να προσφέρω με αξιοπρέπεια το ψωμί στους σημερινούς πρόσφυγες, προκειμένου να επιβιώσουν.»

«Όποιος γλυτώνει από ένα δάκρυ έναν άνθρωπο υψώνει ένα μέτρο το μπόι της ανθρωπότητας.»

Γιάννης Ρίτσος

Υπόσχεση ελπίδας...

Οι μαρτυρίες των εθελοντών του Τιτάνα μεταφέρουν ένα μήνυμα, διαχρονικά επίκαιρο: ότι η εθελοντική προσφορά αποτελεί μια ανεκτίμητη αξία, τόσο για εκείνον που την δέχεται όσο και για εκείνον που την προσφέρει. Ειδικά όταν είναι οργανωμένη σε ένα πλαίσιο, όπως αυτό των αποστολών του Τιτάνα, αποτελεί έναν μοχλό κινητοποίησης, ο οποίος μπορεί να κάνει τα αδύνατα, δυνατά –και πάντως έχει την πολύτιμη ικανότητα να ανακουφίσει τον πόνο ανθρώπων που βρέθηκαν, συχνά από τη μία στιγμή στην άλλη, να στερούνται ακόμη και τα αυτονόητα αγαθά της ζωής.

Κι ενώ η αναφορά στον εθελοντισμό συνδέεται σχεδόν πάντα με τον ανθρώπινο πόνο, το αποτέλεσμα των πράξεων του είναι από μόνο του μια υπόσχεση ελπίδας αλλά και μια δήλωση αισιοδοξίας, σχετικά με την απεριόριστη δύναμη που μπορεί να γεννηθεί όταν καθένας από εμάς τείνει το χέρι στον διπλανό του.

Αυτό το λουλούδι είναι ζωγραφισμένο από μικρά προσφυγόπουλα στη Λέρο, δείχνοντας ότι η ελπίδα μπορεί ν' ανθίσει παντού.

Η αποτίμηση μιας «στιγμής στο χρόνο»

Επί **6** εβδομάδες, **6** ομάδες του Τιτάνα με
35 συνολικά, εθελοντές εργαζόμενους, πραγματοποίησαν
μια πραγματική Σκυταλοδρομία Αλληλεγγύης στη Λέρο.

Ξεπέρασαν, αθροιστικά, τις **2.500** ώρες εργασίας,
ενώ μοίρασαν περισσότερες
από **10.000** μερίδες φαγητού
και μεγάλο αριθμό ειδών πρώτης ανάγκης
σε τουλάχιστον **10.000** πρόσφυγες.

